

C-2053/2
19.06.17

ОБЩИНА СОПОТ
ОБЩИНСКА АДМИНИСТРАЦИЯ

ОБЩИНА СОПОТ
ОБЩИНСКА АДМИНИСТРАЦИЯ

156/2
20.06.2017г.

ДО
ОБЩИНСКИ СЪВЕТ
ГР.СОПОТ

Относно: Приемане на Стратегия за развитие на социалните услуги в община Сопот 2016-2020г.

УВАЖАЕМА Г-ЖО ПРЕДСЕДАТЕЛ,
УВАЖАЕМИ Г-ЖИ И Г-ДА ОБЩИНСКИ СЪВЕТНИЦИ,

Подменям Приложение 1 на докладна записка с вх.№ 156 от 05.05.2017г. и прилагам Стратегия за развитие на социалните услуги в община Сопот 2016-2020г. с напълно променен текст.

С уважение,

ДЕЯН ДОЙНОВ
КМЕТ НА ОБЩИНА СОПОТ

**Общинска стратегия
за
развитие на социалните
услуги в община Сопот
(2016 – 2020)**

Сопот 2016

ОБЩИНСКА СТРАТЕГИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА СОЦИАЛНИТЕ УСЛУГИ В ОБЩИНА СОПОТ

СЪДЪРЖАНИЕ:

Раздел I: Контекст и оценка на нуждите	5
1. Контекст	5
Предистория: как е създадена стратегията	5
Обхват и фокус на стратегията	5
Съответствие с международни, национални и местни политики:	6
2. Изводи от анализа на ситуацията и оценката на потребностите в община Сопот	
2.1. Тенденции в развитието на община Сопот.....	7
Население	7
Икономика	7
Благосъстояние и заетост	8
Здравеопазване	8
Образование	9
Жилищни условия	9
Идентифицирани рискови групи и потребности	10
2.1. РИСКОВИ ГРУПИ ДЕЦА	10
2.1.1. Деца в риск, отглеждани в семейна среда	10
2.1.2. Деца в риск, отглеждани извън семейството	13
2.2. РИСКОВИ ГРУПИ ВЪЗРАСТНИ	14
2.2.1. Възрастни хора с увреждания	14
2.2.3. ДРУГИ РИСКОВИ ГРУПИ.....	15
3. Анализ на дефицитите на услуги и мерки – общи заключения	15
3.1. Специализирани институции за социални услуги.....	16
3.2. Социални услуги в общността	17
3.2.1. Социални услуги в общността за деца	17
3.2.2. Социални услуги в общността за възрастни.....	18
Оценка на ресурсите за развитие на социални услуги в община Сопот	19
Анализ на човешките ресурси за предоставяне на услуги.....	19
Финансов анализ на социалните дейности в общината	19
Изводи за наличните социални услуги	20
Раздел II: Стратегия за развитие на социалните услуги	21
4. Визия и цели	21
4.1. Визия	21
4.2. Ценности и принципи	21
4.3. Направления и приоритети на общинската стратегия. Приоритетни целеви групи.	22
4.4. Цели	26
4.4.1. Общи и специфични цели	26
4.4.2. Ключови индикатори за постиженията на Стратегията	27
5. Интервенция – социални услуги и мерки	28
5.1. Мерки и дейности по Направление 1: Превенция за деца и семейства в риск	28
5.2. Мерки и дейности по Направление 2: Развитие на социални услуги за социално включване на уязвими групи и лица в неравностойно положение	36

5.3 Мерки и дейности по Направление 3: Деинституционализация на деца и възрастни хора	39
6. Система за мониторинг и оценка	42
6.1. Цели и задачи на мониторинга и оценката	42
6.2. Изграждане на система за мониторинг и оценка на стратегията	44
<i>Раздел III: План за действие</i>	46
7. Институционална рамка на изпълнението на стратегията	46
7.1. Отговорности и роли в изпълнението на стратегията	46
7.1.1. Община	46
7.1.2. Дирекция „Социално подпомагане“	48
7.1.3. Държавна агенция за закрила на детето (ДАЗД)	49
7.1.4. РУО на МОН	49
7.1.5. Дирекция „Бюро по труда“	50
7.1.6. Регионален център по здравеопазване - Пловдив	51
7.1.7. Участие на неправителствени организации	51
7.1.8. Местен бизнес	52
7.2. Механизми на партньорството	52
8. Ресурси и източници на финансиране	53
8.1. Човешки ресурси	53
8.2. Източници на финансиране	55
9. Комуникационна програма	56
9.1. Цели, задачи и методи на комуникационната програма	57

**Общинска стратегия за развитие на социалните услуги в Община
Сопот**

Използвани съкращения /абривиатури/

МТСП	Министерството на труда и социалната политика
МОН	Министерство на образованието и науката
РУО	Регионално управление на образованието
ДСП	Дирекция „Социално подпомагане”
РДСП	Регионална дирекция социално подпомагане
ОЗД	Отдел “Закрила на детето”
ЗЗД	Закон за закрила на детето
Отдел “СЗ”	Отдел “Социална закрила”
ДБТ	Дирекция Бюро по труда
НП ”ОСПОЗ”	Национална програма „От социално подпомагане към осигуряване на заетост”
НПО	Неправителствена организация
МКБППМН	Местна комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетни и непълнолетни
ЗБППМН	Закон за борба с противообществени прояви на малолетни и пълнолетни
ДМСГД	Дом за медико-социални грижи за деца
ЦНСТ	Център за настаняване от семеен тип
ЦОП	Център за обществена подкрепа
КСУ	Комплекс за социални услуги
ДЦДУ	Дневен център за деца с увреждания
ДЦВХУ	Дневен център за възрастни хора с увреждания
ЗНЗ	Закон за насърчаване на заетостта
АСП	Агенция социално подпомагане
ЕПЛР	Екип за подкрепа за личностно развитие
ЕМО	Екип за мониторинг и оценка
РЦЗ	Регионален център по здравеопазване
СИ	Специализирани институции
СОП	Специални образователни потребности
РЦПППО	Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващо образование

Раздел I. Контекст и оценка на нуждите

1. Контекст

Предистория: как е създадена стратегията

Промяната на Закона за социално подпомагане и Правилника за прилагането му въвежда нов подход в развитието на социалните услуги чрез планиране на разкриването, закриването, промяната на капацитета и предоставянето им на общинско и областно ниво на базата на анализ на потребностите от социални услуги. Промените в основните документи, определящи държавната социална политика, имат за цел осигуряване на равен достъп до качествени социални услуги на хората от различните рискови групи. В тази връзка, на основание чл.36б от Правилника за прилагане на Закона за социално подпомагане, се пристъпи към изготвяне на стратегия за развитие на социалните услуги. Социалната политика е тази част от управлението на конкретното общество, която се отнася и влияе на социалния статус и жизнените шансове на социалните групи. Като всяка публична политика социалната политика поддържа определени обществени баланси и активно се намесва там, където те са нарушени. Повод за активната ѝ намеса са действителни социални проблеми.

Целта, на настоящата стратегия е да се предложи модел на социални услуги, който да улесни социалната и икономическа адаптация на уязвими групи от населението, тяхното социално включване. За целта е проучена необходимостта от даден вид услуга и са дефинирани вида услуги.

Подготовката за изготвянето и самото изготвяне на анализа на ситуацията е извършено от членовете на оперативния екип, сформирани със Заповед № РД-09-861/22. 11. 2016 г. на Кмета на Община Сопот в състав:

Координатор:

Станислав Стоенчев – мл.експерт „Социални и хуманитарни дейности“ в община Сопот

Членове:

Иванка Янчева – Директор на Комплекс за социални услуги Община Сопот

Донка Минчева – Директор на Център за обществена подкрепа Община Сопот

Началник ОЗД при Дирекция „Социално подпомагане” - Карлово;

Началник ОХУСУ при Дирекция „Социално подпомагане” – Карлово.

Стратегията е отворен документ, който подлежи на промени в зависимост от потребностите на хората.

Обхват и фокус на стратегията

Обхватът на стратегията включва оценката на широк кръг социално-икономически проблеми, демографски тенденции, общо състояние на сектора „социални услуги“ в общината, като осигурени ресурси (финансови и човешки), достъп, капацитет и качество на наличните услуги и изграждане на визия и предприемане на мерки за постигането им с оглед най-пълно задоволяване на идентифицираните потребности на рисковите групи и равнопоставеност на отделните общини в предоставяне на услуги близо до хората.

Стратегията се базира на разбирането за развитието на социалните услуги като развитие на социалната икономика, разгърнато като двустранен процес – от една страна, развитие на социалните услуги като средство за адекватно посрещане на нуждите и потребностите на рисковите групи лица и семейства, и от друга страна, развитие на икономиката и трудовата заетост – осигуряване на подходящи работни места за квалифицирани в сферата на социалните дейности специалисти и други специалисти в подкрепящите и обслужващите дейности. По този начин ще се гарантира разкриването на социални услуги, които да отговорят на конкретните потребности на хората от целевите групи не само на територията на отделната община, но и в областта.

При изготвянето на стратегията е приложен подходът на обсъждане и разпределяне на отговорностите между държавните институции, местната власт и неправителствените организации, които работят в сферата на социалната закрила на населението и борбата срещу социалната изолация. Този подход позволи събиране на информация от всички заинтересовани страни. При обработването на данните и анализа на ситуацията са прилагани количествени и качествени методи, сравнителен анализ на състоянието и тенденциите в свързаните сектори, анализ на силните и слабите страни.

Съответствие с международни, национални и местни политики:

- Национални приоритети в развитието на социалните услуги;
- Стратегически документи – преглед и анализ на действащите стратегии и планове на областно и общинско ниво.

Стратегията е разработена въз основа на действащото законодателство в социалната сфера. Съобразена е с националните стратегически документи, които имат отношение към социалното подпомагане на хората в неравностойно социално положение и към социалната интеграция на хората с увреждания, както и с националните приоритети в развитието на социалните услуги, насочени преди всичко към деинституционализацията на деца и възрастни и децентрализацията на услугите, а именно:

- Промяна на философията на предоставянето им чрез интегриран подход от прилагане на пасивни и активни политики, насочени към най-уязвимите групи: хора с увреждания, самотни родители, възрастни и деца, застрашени от попадане в институции;
- Преминаване към алтернативни форми на социални услуги, предоставяни в общността, съобразени с потребностите на хората в съответната община и процеса на деинституционализация.

При изготвянето на стратегията оперативният екип и заинтересованите страни се съобразиха с постигнатите успехи и работещите добри практики и механизми в развитието на социалните услуги на територията на общината и област Пловдив, както и със следните основни източници на информация, които определят националната, регионалната и местната политика в областта на развитието на социалните услуги, а именно:

- Стратегия за децентрализация и програма за изпълнение на стратегията за децентрализация;
- Национална стратегия „Визия за деинституционализация на децата в Република България“;
- Стратегия за осигуряване на равни възможности на хората с увреждания 2008-2015 г.;
- Национална стратегия за детето 2008-2018 г.;
- Национална програма за закрила на детето за 2010 г.;
- Национална стратегия за демографско развитие на Република България 2006-2020 г.;
- Конвенция на ООН за правата на детето и Закона за закрила на детето по отношение на мястото на детето в обществото, правото му на живот в семейна среда, осигуряването на условия за ефективно упражняване на правата на децата, подобряване на детското здраве, както и включването на децата със специални образователни потребности в интегрирана училищна среда;
- Общественият съвет по социално подпомагане и социални услуги при община Сопот, ангажиран с обществения контрол.
- Областна стратегия за регионално развитие на област Пловдив (2016– 2020);
- Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Пловдив (2016-2020);
- Общински план за развитие социалните услуги в община Сопот;
- Общинска програма за закрила на детето.

2. Изводи от анализа на ситуацията и оценката на потребностите в община Сопот

Тенденции в развитието на община Сопот

Община Сопот е една от малките общини в България. Състои се от град Сопот и село Анево. По големина се откроява общинският център Сопот с около 10 хил. души население.

Градът отстои на 60 км. от областния център Пловдив и на 143 км. от столицата. Град Сопот е разположен в подножието на Стара планина от двете страни на главен път 1-6, свързващ столицата с Бургас, както и железопътна линия в същата посока.

На 2,5 км. западно от Сопот се намира с.Анево, включено към новообразуваната Община Сопот с президентски Указ №318 от септември 2003 год. Община Сопот е разположена в южните подножия на Балкана, на височина около 510 м. над морското равнище.

Население

Качествен показател, даващ най-точна оценка за състоянието и перспективата на населението е неговата възрастова структура. Съотношението между възрастовите групи показва, че 0,65 % от населението е в активна трудоспособна възраст. Аналогично на процесите в страната, като цяло, в Община Сопот също се проявява трайна тенденция на застаряване на населението. В резултат на това се влошава съотношението в трудоспособна и нетрудоспособна възраст. Намалжава коефициентът на икономически активното население.

Броят на жителите в подтрудоспособна възраст е 15,3 % от общия брой жители, а надтрудоспособна възраст е 24,85%.

Нараства броят на хората в надтрудоспособна възраст, а броят на хората в подтрудоспособна възраст намалява, което се дължи на застаряване на населението и миграционните процеси с временен и сезонен характер.

Намаляването на раждаемостта, емиграционния поток и нарастването на смъртността сред активното население предизвикват сериозни промени във възрастовата структура на населението, които намират израз в демографското остаряване на нацията.

В резултат на най-общото разглеждане на демографското състояние на населението от община Сопот в контекста на опазването на живота и съхраняването на здравето на населението, могат да се направят следните изводи:

1. Продължава процесът на демографско застаряване на населението;

2. Намалява населението в активна възраст, което е резултат от миграционните процеси.

Тенденцията е към миграция на активното население към други райони на страната, в по-големите градове, както и емиграцията в чужбина и прогресивно намаление на относителния дял на лицата в трудоспособна възраст в общината. Причина за това е възможността за работа, която носи по-добри доходи и съответно по-добър стандарт за живот;

3. Раждаемостта бележи завишение спрямо предходни години;

4. Процесът на депопулация продължава;

5. Детската смъртност е с колеблива тенденция към намаляване.

Икономика

От 2015 година местната икономика бележи бърз ръст на развитието си(разкриване на нови работни места във ВМЗ) и това предопределя икономическо състояние на общината, на нейните отрасли и подотрасли. Резултатите от анализа, показват, че икономиката на община Сопот е вече не е така затруднена както в предходни години. Общината вече не е в индустриален спад и не носи белезите на изостанал район.

Благосъстояние и заетост

Наред с макроикономическите показатели, влияние върху нуждата от социални услуги и тяхното развитие оказват и фактори, като състояние на заетост, безработица и равнище на доходи в общината и региона.

В Анализа на ситуацията в община Сопот са дефинирани два основни параметъра - “доходи” и “възраст”, които в съчетание с други фактори създават рисковете от социално изключване на индивидите. Основополагащ за нормалния стандарт за живот е размерът на доходите, който може да осигури всички останали сфери на живот. Засегнати от този фактор са всички групи от населението, но размерът и периодичността на доходите оказва въздействие върху формирането на рискови групи и уязвимост на индивидите в комбинация с други фактори.

Факторът безработица е свързан със социално-икономическото развитие на общностите и е основна причина за миграцията и емиграцията на активното население. Безработицата може да се приеме за основен рисков фактор, свързан с доходите и стандарта на живот на хората в трудоспособна възраст. В анализа на ситуацията, факторът безработица е разгледан само по отношение на възможностите на хората в трудоспособна възраст да осигурят средства, необходими за основни базови потребности за семействата си.

За община Сопот брой регистрирани безработни в края на месец октомври 2016 г. - 146 лица. В сравнение с 2010 година, когато са били 338 души, броят им е намалял.

Равнището на безработица за октомври 2016 г. за община Сопот е 2.93 %.

Важен показател за състоянието на безработните в общината е продължителността на застояване на едно лице без работа. От анализа се установява, че продължителността на безработицата е в тясна връзка с притежаваната квалификация и образователно равнище.

Здравеопазване

Диагностичната, рехабилитационната, лечебната и превантивната здравна помощ на населението в областта се осъществява според възможностите и капацитета на общината.

Организацията на здравеопазването в община Сопот включва два вида лечебни практики: за специализирана доболнична помощ и Многопрофилна болница за продължително лечение (МБПЛ).

Здравно осигуряване – приблизително 25 процента неосигурени лица към 30.10.2016 г., по данни взети от личните лекари.

При анализиране на ситуацията по отношение на предоставяне на здравни грижи и услуги в община Сопот могат да се направят следните изводи:

- Застаряването на населението, поставят допълнителни изисквания пред структурата на здравните потребности, поради това, че възрастните хора са носители на повече от едно хронично заболяване и това оскъпява здравното обслужване;
- Обедняване на населението и невъзможност да заплаща допълнителни услуги;
- Наличие на компактни групи население с ниски доходи, ниска здравна култура (ромско население) и без здравни осигуровки;
- Дефицитите в здравната система рефлектират върху рисковите групи:
  - самотни възрастни лица;
  - хора с увреждания;
  - малцинствени групи;
  - здравно неосигурени лица;
  - социално слаби лица и семейства.

Здравно осигурените лица имат достъп до здравни грижи. Рискова е групата на неосигурените лица и на осигурените лица без близки и роднини, които са загубили физическата си самостоятелност. Нужна е промяна в държавната политика за осигуряване на медико-социални грижи в общността.

Образование

На територията на общината има разкрити 3 детски градини и 1 детска ясла с общо 527 деца. Образованието в община Сопот се осъществява в училищна мрежа състояща се от 2 общински и 1 държавно училище. През учебната 2016/2017 година в училища на територията на общината се обучават 1783 ученика.

Сградите на училищата и детските градини са санирани и поддържани в добро състояние.

През последните две учебни години броят на учениците е намалял с 81 деца. Отпаднали ученици от училище за 2014-2015 учебна година са 7, а необхванати в училище са 10. Проблеми се появяват в по-горните класове, основно при децата от ромски произход – отпадане от училище и невъзможност да бъдат върнати.

Причини за отпадане от училище:

- социални проблеми;
- незаинтересованост на родителите;
- специфики на ромския етнос;
- деца с асоциално поведение;
- деца на родители с интелектуални затруднения;
- деца от семейства с нисък родителски капацитет;
- деца от непълни семейства;
- деца на трудови емигранти.

При анализиране на ситуацията по отношение на предоставяне на образователни услуги в община Сопот могат да се направят следните изводи:

- основен проблем, стоящ пред образованието е демографският фактор – намаляване броя на децата в училищна възраст, който е дефиниран и в Националната програма за развитие на училищното образование;
- съществуване на паралелки до определения минимален праг;
- неефективно използване капацитета на базите
- гарантирането на равен достъп до качествено образование не означава наличие на училище във всяко населено място, а задължение да се осигури възможност децата да посещават училище със съвременна материално-техническа база и да се обучават в конкурентна среда, в т.ч. да се провежда интегрирано обучение на децата от различните етнически групи и деца със СОП;
- наложително е обхващането на всички деца в училище, в т.ч. и ромските, защото интеграцията на малцинствата в обществото може да се постигне само чрез по-висока степен на образование.

Жилищни условия

Община Сопот разполага със 17 общински жилища, от тях 8бр. - фонд под наем, 7бр. - фонд ведомствен, от които 2бр. незаети и 2бр. - фонд резервен, които осигуряват частично задоволяване на потребностите на крайно нуждаещите се и социално слаби граждани.

Същевременно общината не разполага с жилища, в които да настанява лица от рискови групи от населението при възникване на такава необходимост. Липсват механизми, които да стимулират инвестиции в тази насока, което ограничава възможностите на общинските власти да провеждат адекватна социална жилищна политика.

Изводи:

Социалната политика по отношение на подобряване на жилищните условия да се насочи към:

- Изграждане и/или реновиране на общински жилища;
- Изграждане на център за временно настаняване.

Идентифицирани рискови групи и потребности

Фактори, които пораждаат риск за различни групи от населението

Анализът стъпва на разбирането за риска като фактор, който пречатства социалната интеграция на индивиди и групи. Рисковете са дефинирани според факторите, които пречатстват индивида и групите за достигането на нормален стандарт на живот, разбран като възможност за пълноценно социално включване.

- Икономически фактори:
  - Безработица и нарушен достъп до заетост.
  - Ниски доходи, недостатъчни за осигуряване на нормален стандарт на живот.
  - Лоши битови условия и дефицит в средствата за издръжка.
- Социални фактори – бедност, инциденти, които водят до криза в семейството и др.
- Затруднен достъп до здравни услуги.

Характеристика на рисковите групи в община Сопот

В резултат от анализа на рисковите фактори се обособяват няколко ключови рискови групи, които следва да бъдат обект на въздействието на Общинската стратегия за развитие на социалните услуги. За да превъзмогне индивидът ситуацията на риск, често е необходима подкрепа и за семейството му.

2.1. РИСКОВИ ГРУПИ ДЕЦА

2.1.1. Деца в риск, отглеждани в семейна среда – рискови групи:

Деца с увреждания, отглеждани в семейна среда

Към дирекция „Социално подпомагане” - Карлово са регистрирани общо **22 деца с увреждания**, установени от компетентните органи. От тях 5 са с физически увреждания и 17 с умствена изостаналост.

	Деца с физически увреждания	Деца с множествени увреждания	Деца с психически увреждания	Деца с умствена изостаналост
Община Сопот	5	0	0	17

Семействата на децата с увреждания се нуждаят от подкрепа за отглеждането им, като особено остро тази необходимост се проявява при **следните групи**:

- самотни майки на дете/ца с увреждане;
- семейства, нуждаещи се от личен или социален асистент/домашен помощник;
- семейства на дете/ца с увреждане.

Сфери на интервенция за преодоляване на проблемите:

- Ранна интервенция, консултиране, подкрепа за обучения и осигуряване на добра грижа;
- Осигурените форми на почасова и дневна грижа са с регламентиран и ограничен капацитет;
- Разширяване на спектъра за предлагане на интегрирани социални услуги в Дневен център (психологическа и социална подкрепа, медицински услуги) или в домашна среда (личен/социален асистент; домашен помощник) - нов социален проект ”Създаване на Дневен център за независим живот в община Сопот”;
- Включване на децата в системата на образование;
- Интеграция на децата с увреждания;
- Реинтеграция на настанените в институции деца и лица с увреждания;
- Осигуряване на достъпна среда;
- Подкрепа на родителите на деца с увреждания за осигуряване на трудова заетост и на дневна грижа за децата;

- Професионално ориентиране на младежи с увреждания;
- Посредничество при постъпване на работа;
- Създаване на спектър от услуги за лица с увреждания, даващи им възможност за самостоятелен живот в зряла възраст;
- Консултиране на работодатели на хора с увреждания и на работещи такива лица;
- Създаване на мобилна група за работа с лица с увреждания на терен (в семейна среда, в масово учебно заведение и др.).

Деца в риск от отпадане от училище

Основните идентифицирани нужди са:

- Повишаване привлекателността на училището и училищната среда за учениците;
- Увеличаване на извънкласните и извънучилищни дейности според идентифицираните интереси на децата;
- Обхващане на трайно непосещаващите училище деца;
- Компенсиране на образователните пропуски на деца от ромски произход;
- Работа със семейството за развиване на мотивация за образование.

Деца, отглеждани в семейства в риск

Децата, отглеждани в семейства в риск, са деца в многодетни и непълни семейства, семейства от етнически общности в неравностойно положение, семейства в бедност, семейства с липса на жилище или в лоши жилищни условия, дисфункционални семейства.

Деца в многодетни семейства

Децата в многодетни семейства са част и от групата на нередовно посещаващите училище, както и от тази на ранно отпадащите. Една част от тях са от ромски семейства, живеещи в обособени общности и в изолирани малки населени места. За да се даде възможност за социално включване и за да имат равен шанс, е необходимо на тези деца да им се осигури достъп до качествено образование. Успоредно с това обхващането на децата на многодетни семейства в ранна възраст в детска градина и в целодневна форма на организация на образованието ще подпомогне в отглеждането им социално слабите родители. Същевременно обхващането на децата в училище и подпомагането на семействата не трябва да се смесва със записването и настаняването им в учебни заведения от интернатен тип.

Деца на самотни родители

Необходимо е да се проучи каква част от децата, които се отглеждат от един родител са в риск от отпадане от училище и с отклоняващо се поведение, за да се планират интервенциите според нуждите на семейството.

Деца на непълнолетни родители и майки под 18 години

На територията на община Сопот няма голям брой самотни и непълнолетни майки.

Проблемът е особено сред ромското население. Център за обществена подкрепа организира програми за превенция на ранната бременност и семейно планиране.

Забележка: ЦОП – Сопот работи и с непълнолетни и самотни майки, живеещи на територията на община Сопот и община Карлово.

Сфери на интервенция за преодоляване на проблемите:

- Семейно планиране - провеждане на обучения и информационни кампании и предоставяне на консултации, насочени към подобряване на сексуалната култура на рисков социални групи.
- Социални услуги в насока превенция на изоставянето и осигуряване на подкрепа на семействата;

- Семейно консултиране и подкрепа – социални, правни, психосоциални и психологически консултации; подготовка на родителите да се грижат за децата си; работа с родителите, разширеното семейство и детето за възстановяване на връзките родители-дете;
- Индивидуалната и групова работа, насочена към основните аспекти на доброто родителстване, справяне със задълженията по поддържане на дома, бюджетиране, финанси и управление на времето, насоки за търсене на работа и обучение.

Деца с отклоняващо се поведение

Може да се твърди, че системата за закрила на детето не разпознава в достатъчна степен тези деца като деца в риск, т.е. те не са приоритетна група, независимо че социален работник взема участие в работата на Местните комисии за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни (МКБППМН). Налице е различен подход към детето от страна на органите, които прилагат ЗЗД и ЗБППМН. Логично за системата за закрила е да възприема проявата на детето като симптом, като сигнал за проблем, който е основание за закрила, а не повод за наказание.

Деца с противообществени прояви – 2014 г. - 10 деца

Деца с противообществени прояви – 2015 г. - 20 деца

Деца с противообществени прояви – 2016 г. – 15 деца

Деца, извършили кражби	17
Деца, извършили насилие	0

Факторите, водещи до различни противообществени прояви и поведенчески проблеми на децата, са: липса на родителски капацитет, ниският родителски контрол, раздялата в семейството – при разведени родители или родители в чужбина, бедност.

Сфери на интервенция:

- Ангажиране на свободното време на децата.
- Преодоляване на поколенческите конфликти;
- Подкрепа в училище;
- Специализирани услуги за деца с отклоняващо се поведение.

Деца и лица, жертви на насилие

На територията на община Сопот броят на деца и лица, жертви на насилие е минимален.

Сфери на интервенция за преодоляване на проблемите:

Необходимо е разширяване и прилагане на добри практики, насочени към превенция на насилието и агресията в подкрепа на деца, жертва на насилие и техните семейства.

- Програми за информираност на обществото с активното участие на медиите, с цел изграждане на чувствителност към проблема (кръгли маси, конференции, публикации в средствата за масово осведомяване, дипляни).
- Превенция, насочена към самите деца, които да бъдат информирани за риска и включваща идентификация на рисковите групи, разработване и прилагане на програми за групова работа по правата на детето и превенция на насилието.
- Непосредствена интервенция при вече преживяно насилие и превенция на рецидиви (училище за родители: обучение на родители в овладяване на гнева, стимулиране на сензитивността към проблемите на децата и изграждане на взаимоотношения на доверие и респект).

Деца, необхванати от образователната система

Деца, необхванати от образователната система 2014 г.	0
Деца, необхванати от образователната система 2015 г.	0
Деца, необхванати от образователната система 2016 г.	10

Сфери на интервенция за преодоляване на проблемите:

- Повишаване привлекателността на училището и училищната среда за учениците;
- Увеличаване на извънкласните и извънучилищни дейности според идентифицираните интереси на децата;
- Обхващане на трайно непосещаващите училище деца;
- Компенсиране на образователните пропуски на деца от ромски произход;
- Работа с родителите и децата от ромски произход в община Сопот за мотивация за посещаване на училище.

Деца, настанени в семейство на роднини и близки

Досегашният опит на отдел ЗД към ДСП сочи, че настаняването на дете в семейство на роднини и близки е изключително ефективна мярка за закрила и превенция на трайната институционализация.

Сфери на интервенция за преодоляване на проблемите:

Необходимо е разширяване на социалните услуги, предоставящи помощ и подкрепа на тези семейства при отглеждането на децата.

- Семейно консултиране и подкрепа – социални, правни, психосоциални и психологически консултации; подготовка на родителите да се грижат за децата си; работа с родителите, разширеното семейство и детето за възстановяване на връзките родители-дете;
- Индивидуални и групови психологични и социални консултации на семейства в риск с оглед превенция на изоставянето на детето и настаняването му в специализирана институция, за справяне с проблеми, възникващи при развитието на детето, при семейни конфликти и трудности при справяне с ежедневните задължения, свързани с детето.
- Индивидуалната и групова работа, насочена към основните аспекти на доброто родителстване, справяне със задълженията по поддържане на дома, бюджетиране, финанси и управление на времето, насоки за търсене на работа и обучение.

2.1.2. Деца в риск, отглеждани извън семейството

Деца, изоставени на ниво родилен дом

Деца, настанени в ДМСГД, до 2017 г. включително 2017 г. – няма

Трудностите, които възникват в процеса на работа по превенция на ниво родилен дом са:

- Липса на информация от личните лекари за майки, попадащи в рисковите групи;
- Ограничени възможности за финансова подкрепа;
- Кратък престой на майката в родилно отделение, 3 дни от момента на раждането;
- Подкрепа и подготовка за отглеждане на детето в биологично семейство.

Сфери на интервенция за преодоляване на проблемите:

- Подобряване на координацията между социална, образователна и здравна система – своевременно идентифициране на случаите на рискова бременност, бременност при малолетни и непълнолетни и ранни бракове. Специализирано обучение на медицинския персонал.
- Звена за спешен прием в звено Майка и бебе /ЗМБ/, където да могат да се правят изследванията.

- Отдел ЗД да има възможност да ползва директни средства за извършване на медицински изследвания и покриване на разходи в процеса на работа по превенция.
- Доставчиците на социални услуги да имат възможност да предоставят гъвкави социални услуги, които да могат да покрият директните нужди от спешна интервенция в процеса на превенция на изоставянето на ниво родилен дом.
- Реализиране на социални услуги от доставчици на социални услуги при рисковите групи от населението, под формата на курсове /обучителни програми/ по семейно планиране, превенция на ранната бременност, превенция на нежеланата бременност.
- Образователни програми в насока превенция на ранната бременност – ресурсите на ЦОП и на училището могат да се използват, без да се променя учебния план. Могат да се използват различни факултативни възможности и интерактивни методи, чрез които неправителствени организации, лекари и социални работници съвместно с учители да заострят вниманието на учениците за рисковете при ранна бременност и изоставяне на децата.

Деца, отглеждани в институции

Специализирана институция за деца, лишени от родителски грижи и деца с увреждания в община Сопот няма. Ползват се услугите на Център за настаняване от семеен тип - Карлово. В момента има 1 дете настанено в специализирана институция в областта, извън общината.

Основни проблеми:

Проблемите на децата от тази целева група са: липса на връзка и приемственост между семейството и институциите, затвореност на институциите, недостатъчна автономност на напускащите институциите и липса на мрежа за подкрепа. В немалко случаи липсват възможности за реинтеграция на децата в биологичното или широкото семейство, но социалният им статус и произход не препятстват тяхното осиновяване.

Сфери на интервенция за преодоляване на проблемите:

- Превенция на изоставянето чрез услуги в подкрепа на семейството
- Работа за повишаване родителския капацитет – умения за полагане на грижи за детето, способност да се осигури безопасна и сигурна среда за детето, да се предотврати рискът от насилие.
- Услуги по реинтеграция с цел да се осигури връщането на деца, настанени в специализирани институции в семейна среда, която е безопасна и подходяща за развитието им.
- Социална услуга „Приемна грижа”

Деца, настанени в приемни семейства

- Настаняването на дете в приемно семейство е решение на конкретния проблем, но не би следвало да е трайно решение. Въпреки работата в областта на приемната грижа, в община Сопот има една професионална приемна майка, при която е настанено 1 дете.

2.2. РИСКОВИ ГРУПИ ВЪЗРАСТНИ

2.2.1. Възрастни с увреждания

Районът се характеризира с наличието на относително голям брой хора с трайни увреждания. Общият брой на хората с увреждания до момента е **842**. Данните сочат тенденция за увеличаване броя на хората с увреждания.

Основни проблемни сфери:

- Липса на достъпна среда – градска среда, административни сгради, транспортна мрежа, указателни знаци и табели
- Липса на алтернативни форми за заетост, съобразени с хората с увреждания;
- Ниски и недостатъчни доходи – за голяма част основният източник на доход е е пенсията за инвалидност;
- Тъй като доходите са недостатъчни, основният източник на подкрепа остава семейството.

Човекът остава зависим от родителите и/или партньора си, като същевременно поставя в неравностойно положение семейството си;

- Когато член на семейството е засегнат от безработица или е в пенсионна възраст, домакинството изпада в ситуация на криза;

- Нужда от помощ при поддържане на домакинството, плащане на сметки и др. – програми личен асистент, социален асистент/домашен помощник;

- Част от хората с увреждания имат повече от едно заболяване, ниските доходи са причина за ограничаване на достъпа до лечение и съответно за хронично влошаване на здравословното състояние;

- Нужда от социализация.

В групата на хората с увреждания могат да се обособят **няколко специфични групи**, които имат нужда от диференцирана подкрепа:

- Хора с тежки психични и физически увреждания, които не могат да се отглеждат в семейна среда и самотни възрастни хора с увреждания;

- Хора с увреждания, които имат нужда от придружител, подкрепа във всекидневния живот.

Сфери на интервенция за преодоляване на проблемите:

- Възможност за осигуряване на специализирана грижа за лица с увреждания в специализирана институция с регионален обхват.

- Осигуряване на алтернативни форми на заетост и на подходящи форми на социално предприемачество;

- Създаване на социални услуги от резидентен тип за лица с увреждания, за да се осигури качествен живот за тези, които не могат да бъдат подпомагани в домашна среда;

- Предоставяне на битови услуги за хора с увреждания в невъзможност да поддържат самостоятелно дома и домакинството си – социални услуги „Личен асистент”, „Социален асистент”, „Домашен помощник”;

- Предоставяне на почасови и дневни форми на грижа за по-голям брой лица

- Осигуряване на достъпна среда и на достъп до средата;

- Осигуряване на информираност и достъп до здравни и социални услуги и лечение;

2.3. ДРУГИ РИСКОВИ ГРУПИ

Социално слаби семейства, обект на месечно социално подпомагане /включително и целева помощ за отопление/

Брой лица и/или семейства в неравностойно положение към периода 2016 г.

Лица, получаващи месечни социални помощи	8
Сам родител, отглеждащ дете/ деца	100
Многодетни семейства	33

Многодетни семейства, нуждаещи се от социални помощи и социални услуги /с 3 и повече деца. В ДСП-Карлово-клон Сопот са регистрирани 2 многодетни семейства на социално подпомагане, получаващи месечни помощи по реда на чл. 9 от ППЗСП/.

3. Анализ на дефицитите на услуги и мерки – общи заключения

Анализът на социалните услуги в община Сопот е направен на базата на събраната информация, предоставена от ДСП и данните, подадени от доставчиците на социални услуги.

Услугите са представени според налична информация по отношение на: капацитет, основни дейности, достъп до услугата, основни проблеми и налични идеи за развитие.

Разбирането за социалните услуги е определено нормативно в Закона за социалното подпомагане, където те се разглеждат като дейности, които се основават на социална работа и са насочени към помощ на подпомаганите лица за осъществяване на ежедневните дейности и

социално включване. В Допълнителните разпоредби към същия закон, определението е представено, като “дейности, които подпомагат и разширяват възможностите на лицата да водят самостоятелен начин на живот”.

Класифициране на видовете социалните услуги в Правилника за прилагане на Закона за социалното подпомагане (чл.36) представя социалните услуги като услуги, които се предоставят в общността и в специализирани институции. Нормативно е определено, че социалните социални услуги в специализираните институции се предоставят след изчерпване на възможностите за извършване на услуги в общността. Правилникът за прилагане за закона за социално подпомагане определя, че при необходимост и съобразно потребностите на населението на всяка община могат да се разкриват и други видове социални услуги, което дава възможност за гъвкавост при развитие услуги, които да посрещат конкретни нужди на общността.

Съгласно Закона за социално подпомагане социалните услуги могат да бъдат извършвани от държавата, общините, от физически лица, регистрирани по Търговския закон и юридически лица.

3.1. Специализирани институции за социални услуги в общината

Под специализирани институции се разбира домове, финансирани от държавата, които заместват родителската и семейната среда на различни целеви групи за по-кратък или по-дълъг период от време.

Настаняването в специализирани институции, които са делегирани от държавата дейности, се извършва със заповед на директора на ДСП, издадена въз основа на доклада от извършената социална оценка на потребностите на лицето от социални услуги. Когато тези услуги са общинска дейност, заповедта се издава от кмета на съответната община или от упълномощено от него длъжностно лице. Настаняването в специализирани институции на деца до 18-годишна възраст се извършва по реда на Закона за закрила на детето и се извършва от съда след оценка от Дирекция «Социално подпомагане».

3.1.1. Специализирани институции за деца в общината

В община Сопот **няма специализирана институция /СИ/** за деца. При необходимост се ползват услугите на ЦНСТ (Център за настаняване от семеен тип) в община Карлово

Изводи:

- Относно деинституционализацията е необходимо реструктуриране на специализираните институции в социални услуги в общността или в среда, близка до семейната - изграждане на Център за настаняване от семеен тип.
- Анализът на настаняванията в специализираните институции за деца показва, че въпреки намаляващия брой на настанявания, все още има случаи, при които децата се настаняват поради бедност на семействата. **Съществуващият проблем се решава до известна степен с предоставянето на услуги в общността за подкрепа на семейства в риск (деца с един родител, бедни семейства, млади майки), но те не решават проблема с бедността.**

3.1.2. Специализирани институции за възрастни с увреждания в общината

На територията на община Сопот няма разкрита и действаща специализирана институция за възрастни хора с увреждания, а се използват регионални такива.

Социални услуги в специализирани институции се предоставят след изчерпване на възможностите за извършване на услуги в общността. Хората, които искат да ползват услугите, предоставяни в социалните институции трябва да отговарят на определени критерии и условия, които се различават в зависимост от вида на институцията (доходи, наличие на имущество, има ли близки, които да се грижат за него, степента и вида на увреждане и пр). Според минималните изисквания за настаняване на хора с увреждания в повечето домове се изисква степента на увреждане да е над 70% или II група.

3.2. Социални услуги в общността

Управлението на социалните услуги в общността се извършва от държавата, общините, физически лица, регистрирани по Търговския закон, и юридически лица, само след вписване в регистър към Агенцията за социално подпомагане. Кметът на общината може да възложи управлението на специализираните институции, на социалните услуги, предоставяни в общността, и на социалните услуги - резидентен тип, като всички дейности в областта на социалните услуги се предоставят чрез конкурс или по договаряне.

3.2.1. Социални услуги в общността за деца

Център за обществена подкрепа /ЦОП/

В Община Сопот е разкрит Център за обществена подкрепа /ЦОП/.

В Центъра се осъществяват консултации и помощ за деца и хора в неравностойно положение и такива с отклоняващо се поведение.

Центърът предоставя комплекс от социални услуги за деца и семейства в риск, свързани с деинституционализация и реинтеграция на деца, превенция на изоставянето, обучение в умения за самостоятелен живот и социална интеграция на деца от институции, консултиране и подкрепа на семейства в риск, оценяване и обучение на бъдещи приемни родители и осиновители, консултиране и подкрепа на деца с противообществени прояви, работа със семействата на децата.

Изводи:

- В ЦОП работят специалисти, квалифицирани да работят с децата и си сътрудничат с всички структури, работещи по закрилата на децата.
- В общината не е достатъчно популярна приемната грижа. Настаняването при близки и роднини се използва в по-голяма степен като алтернатива на институционалната грижа.
- Услуги в насока работа с деца и младежи с отклоняващо се поведение се предоставят и от социално-педагогическия кабинет към МКБППМН.
- Персоналът на услугите за деца се нуждае от системна подкрепа по отношение на методическа подкрепа и обучение.

Комплекс за социални услуги

със звена Дневен център за деца с увреждания и Дневен център за възрастни хора с увреждания

Забележка: 20 щатни длъжности обслужват и двата центъра.

Дневният център за деца с увреждания предлага комплекс от социални услуги за цялостно обслужване на децата през деня, които са свързани с предоставянето на храна, задоволяване на ежедневните, здравните, рехабилитационни потребности, организация на свободното време и личните контакти, работа със семейството.

Дневният център за възрастни с увреждания предлага комплекс от социални услуги, които създават условия за цялостно обслужване на възрастните през деня, свързани с предоставянето на храна, задоволяване на ежедневните, здравните, образователните и рехабилитационните потребности, както и организация на свободното време и личните контакти. Целта е ограничаването на социалната изолация, в която се намират възрастните с увреждания. Процесът на социална интеграция е стъпаловиден и включва реализацията на разнообразни програми, съобразен с конкретните нужди на потребителите.

3.2.2. Социални услуги в общността за възрастни

Реализирани са социалните услуги „Личен асистент“; „Социален асистент“ и „Домашен помощник“ по проект „Създаване на Дневен център за независим живот в община Сопот“ на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“. Ползватели на услугите са 60 потребители. Целта е облекчаване на тежкото социално положение на лица с трайни увреждания и техните семейства и хора над 65 г. с ограничения или невъзможност за самообслужване, нуждаещи се от постоянни грижи и помощ, при задоволяване на ежедневните им потребности, към подпомагане и разширяване на възможностите им да водят самостоятелен начин на живот. В дневния център, създаден по проекта, са назначени социален работник, психолог и медицинско лице, които консултират потребителите и семействата им както в центъра, така и в домашна среда.

За предоставяне на услугите „Личен асистент“; „Социален асистент“ и „Домашен помощник“ в домашна среда са наети общо 37 лица (безработни и пенсионери). Този тип социални услуги включва: помощ или изцяло поддържане на личната хигиена, помощ при вземане на лекарствата, придружаване до личен лекар и при настаняване в болница, пазаруване, извършване на всички домакински задължения; заплащане на ток, вода, телефон данъци и такси; административна помощ - съдействие при изготвяне необходимите документи за явяване на ТЕЛК, попълване на необходимите данъчни декларации, молби за получаване на помощи от службите за социално подпомагане, съдействие при получаване на помощни технически средства; придружаване на хора извън дома, до учреждения, до учебно заведение, кино, гости и др.; помощ в общуването и поддържането на социални контакти-организиране на развлечения и занимания в дома и извън него, четене на книги и вестници и прочие.

Лицата са наети на пълен работен ден, а услугите се предоставят почасово по график. Всеки асистент/помощник преминава специализирано въвеждащо обучение и полага грижи за двама или повече потребители там, където случаите позволяват. Целта е да бъдат обхванати колкото е възможно повече лица в нужда.

Извод:

Услугите „Личен асистент“ и Социален асистент /Домашен помощник с годините доказаха своята ефективност. Същите отговарят на констатираната висока необходимост на лицата с увреждания от посочената услуга и кореспондират с общата насоченост за подобряване качеството на живот на лицата чрез предоставянето на социални услуги в семейна среда.

- **Домашен социален патронаж**

Ползватели на услугата към настоящия момент са 73 души, но капацитетът е необходимо да бъде завишен. Услугата се ползва предимно от лица на възраст над 61 години, самотноживеещи и хора с увреждания.

3.2.3. Други социални услуги в общността за възрастни, предоставяни в община Сопот са:

Обществена трапезария, финансирана от Фонд „Социално подпомагане“ – по етап I и II. Практиката показва абсолютната необходимост от съществуването на такава обществена трапезария, която да бъде не с временен, а с целогодишен характер, за да могат да бъдат подпомогнати и други лица в тежко финансово или здравословно състояние.

Клуб на пенсионера и Клуб на инвалида предоставят възможности за социални контакти и активност на хората в пенсионна възраст и изпълняват много социални функции, близки до услугата Дневен център за възрастни хора. Общината осигурява издръжката на тези клубове, които са единствената възможност хората в пенсионна възраст да се чувстват уютно в свободното си време. Поддържа се сградният фонд и се осигурява отоплението на клубовете.

Национална програма за по-пълно обхващане на учениците в задължителна училищна възраст

Целта на Националната програма е по-пълно обхващане на учениците в задължителна училищна възраст по модул III „Осигуряване на закуска и/или плод, и/или мляко (чай), включително млечно-кисели продукти на ученици в I – IV клас“ и се реализира от общината под формата на хранене във вид на топла закуска за децата от I до IV клас. Основната цел е задържане на децата в училище и подпомагане на родителите в издръжката на техните деца.

Оценка на ресурсите за развитие на социални услуги в община Сопот

Анализ на човешките ресурси за предоставяне на услуги

Основните потребности от развитие на човешките ресурси и на организационния капацитет за осъществяване на стратегията, идентифицирани в процеса на анализа на ситуацията в етапа на разработване на Областната стратегия за развитие на социалните услуги в Пловдив, които имат отношение към административния и организационен капацитет са характерни и за община Сопот и са свързан и с:

- *Персонал за управление на социалната сфера – община и ДСП-Карлово*

Общината е доставчик на социални услуги и е от особена важност да има компетентни специалисти и поради натоварването им в последно време с повече отговорности от страна на Закона за социално подпомагане – организиране на дейността на Комисията за детето по чл.20 от ЗЗД, координационния механизъм за предотвратяване на злополуки и случаи на насилие над деца и др.

Една от предпоставките за ефективност на социалните услуги е наличието на квалифициран и мотивиран персонал. **Развитието и обучението на човешките ресурси в тази област е важна предпоставка за качествени услуги.**

Дирекция “Социално подпомагане” - Карлово е териториална структура на АСП, базирана освен в Община Карлово и в Община Сопот.

Общата численост на дирекцията е 35 щатни бройки. Функционалната структура на дирекцията включва отдел „Социална закрила“, Отдел „Закрила на детето“, отдел „Хора с увреждания и социални услуги“.

Дирекция „Социално подпомагане“ изпитва сериозен дефицит на човешки ресурс. Големият обем от случаи на 1 социален работник възпрепятства ефективното и качествено прилагане на индивидуален подход към нуждите и потребностите на клиентите на дирекцията.

- *Персонал за предоставяне на социални услуги*

В сферата на социалните услуги в Община Сопот работят квалифицирани кадри с богат професионален опит, които се стараят да предоставят качествени и пълноценни социални услуги на потребителите. Във всички звена има изработена система за повишаване на квалификацията на персонала. Служителите участват в обучителни програми и обмяна на опит.

Персоналът се нуждае от системна подкрепа по отношение на методическа помощ, обучение и супервизия.

Финансов анализ на социалните дейности в общината

Финансовото осигуряване на социалните услуги се осъществява по два основни начина: централизиран и децентрализиран.

Ролята на държавата е да създаде условия за новите услуги чрез изработване на необходимата правна база и чрез осъвременяване на моделите на финансиране на социалните услуги. Нормативната уредба дава възможност за гъвкаво финансиране на услугите, но въвежда и ограничителни условия, които намаляват ефекта на услугите, стремящи се да създават близка до домашната среда, във връзка с необходимостта да се спазва твърда финансова дисциплина (напр. храненето в ЦНСТ и др. услуги от резидентен тип). Съществува силна зависимост на общините от републиканския бюджет, тъй като поради трудните

икономически условия, те не могат да си позволят да развиват достатъчно социални услуги, финансирани от местните бюджети.

Единните разходни стандарти дават възможност за мениджмънт в рамките на дадена услуга, но като цяло за специализираните институции са недостатъчни за поддържане на високо качество, към което се стремят повечето от доставчиците.

По отношение на определянето на икономическата и финансова ефективност на социалните услуги то е силно затруднено. Общинският процес на планиране в голяма степен е предопределен от вижданията на централните управленски органи. В него „местните средства“ играят помощна роля, която понякога е крайно незначителна поради незначителната величина на местните собствени средства. На фона на общата икономическа криза и ниските доходи и пенсии на населението би трябвало, като основен източник за осигуряване на финансирането им да остане републиканският бюджет.

Изводи за наличните социални услуги

- **Общи изводи за услугите за деца и възрастни:**
- Анализът на настаняванията в специализираните институции за деца показва, че основно децата се настаняват поради бедност на семействата. Съществуващият проблем би могъл да се реши, чрез доразвиване на услугите в общността за подкрепа на семейства в риск (деца с един родител, бедни семейства, млади майки), предоставяни от Център за обществена подкрепа – Сопот. Необходимо е да се предвиди възможност за финансова подкрепа на тези семейства, както и консултации със здравен медиатор.
- В община Сопот не е достатъчно популярна социалната услуга приемна грижа. Настаняването при близки и роднини се използва в по-голяма степен като алтернатива на институционалната грижа. Има потребност от създаване на подходяща информационна и обществена нагласа за развитие на приемна грижа за деца в риск.
- В община Сопот, услугите в насока работа с деца и младежи с отклоняващо се поведение се предоставят от консултативния кабинет към МКБНПП и услугите на ЦОП.
- Персоналът на услугите за деца се нуждае от системна подкрепа по отношение на методическа помощ, обучение и супервизия.
- Необходимо е екипно взаимодействие между структурите на държавна, местна власт и гражданския сектор за успешно реализиране на социалната политика на местно ниво.
- Подобряване на взаимодействието между представителите на местната власт, държавните институции, НПО и др. организации, работещи в социалната сфера. Все още е малък относителният дял на услугите, които се управляват от лицензирани доставчици. НПО предоставят услуги главно по проекти.
- Развита и отговаряща на потребностите на целевата група на хората с увреждания и възрастните хора е услугата „Домашен социален патронаж“.
- Услугите „Личен асистент“, „Социален асистент“ и „Домашен помощник“ доказаха своята ефективност. Същите отговарят на потребността на лицата с увреждания от посочената услуга и кореспондират с общата насоченост за подобряване качеството на живот на лицата чрез предоставянето на социални услуги в семейна среда. Необходимо е да се търсят възможности за развитие на услугата и в бъдеще.
- Съществува необходимост от разкриване на **„Защитена територия“ – наблюдавано жилище, защитено жилище, защитени работни места** за лицата с увреждания, напускащи специализираните институции или изведени от услуги в общността.

Раздел II: Стратегия за развитие на социалните услуги

4. Визия и цели

Настоящата стратегия за развитие на социалните услуги в община Сопот за периода 2016 – 2020 година, е стартов етап на работа за постигане на заявената по-долу визия.

4.1. Визия

Създаването и приемането на Общинска стратегия за социални услуги в община Сопот изразява стремежа на всички **институции и организации, работещи в мрежа, с качество и обхват, за задоволяване в максимална степен потребностите на всички рискови групи.** Така формулираната визия ясно очертава амбициите на всички заинтересовани страни, участвали в процеса на общинското планиране, да се работи в партньорство и с непрекъснат фокус върху проблемите на нашите съграждани в нужда, независимо от местоживеене, социален, демографски и друг статус.

Освен това, тя е и ясна заявка за поети ангажименти за разширяване обхвата на предлаганите услуги и непрекъсната работа за подобряване на тяхното качество.

4.2. Ценности и принципи

Основна ценност на стратегията е всяко човешко същество със своята уникалност да има възможност за реализация, без значение на етническа принадлежност, пол, увреждане, възраст, социално положение. Стратегията утвърждава следните принципи и ценности при планирането и предоставянето на социални услуги:

- Повишаване на качеството на живот на всички хора в риск на територията на община Сопот;
- Зачитане на човешките права и достойнството на отделната личност;
- Недискриминация, обществена солидарност и толерантност към всички социални групи;
- Съответствие на социалните услуги с националното законодателство и международно признатите норми и стандарти;
- Семейната среда е основен ресурс за преодоляване на социалното изключване и за развитие на потенциала на всеки индивид;
- Грижата за деца/лица и семейства да се предоставя преимуществено в общността, а не в институции;
- Услугите трябва да са насочени както към превенция, така и за социално включване и деинституционализация.
- Ефективност и ефикасност на социалните услуги и партньорствата;
- Водещи да са потребностите и интересите на хората в риск при планиране и предоставяне на социални услуги;
- Създаване на гъвкави услуги, съобразени с конкретните нужди и потребности на потребителите;
- Иновативност в процеса на планиране и предоставяне на социални услуги;
- Надграждане и усъвършенстване на съществуващи практики, опит и услуги;
- Подкрепа на персонала за развитие на професионалната квалификация и умения в съответствие с новите изисквания и стандарти;
- Законосъобразност и обвързаност с нормативната уредба на Република България – Конституция, Семейен кодекс, Кодекс на труда, Наказателен кодекс, Закон за закрила на детето, Закон за социално подпомагане, Закон за местното самоуправление и местната администрация, Закон за интеграция на хората с увреждания, Закон за закрила от дискриминация и др. както и съответните подзаконови нормативни актове.

В процеса на работа всички представители на институции и организации, включени в изпълнение на настоящата стратегия, ще съблюдават и следните **основни принципи**:

- Равен достъп за всички потребители на социални услуги и толерантност в общуването с всеки нуждаещ се без значение на етническа принадлежност, пол, увреждане, възраст, социално положение. Недискриминация, обществена солидарност и толерантност към всички социални групи

- Интегриран подход при предоставяне на подкрепа и услуги - Целта на подкрепата за уязвимите групи е да доведе до по-високо качество на техния живот, което означава независимост и реално участие в социалния живот. Тази цел може да бъде постигната при прилагане на интегриран подход, при който предоставянето на социални помощи, услуги и осигуряването на достъпна среда се предоставят в координация. Провеждането на социална политика с интегриран подход изисква взаимност при предоставяне на подкрепата, съгласуваност на общите и насочените към уязвимите групи политики, обединяване на ресурсите на публичния сектор и координация на всички нива между институциите, ангажирани в провеждането на съответните политики.

- Междусекторно взаимодействие - Барьерите пред живота в обществото на уязвимите групи са комплексни, което изисква мултидисциплинарен подход за тяхното преодоляване. Качеството на живот на уязвимите групи не следва да се ограничава единствено до социалната сфера и мерките за подкрепа, предприемани в нея; то се постига чрез комбинация от услуги във всички публични сектори. Необходима е подкрепа в различни области и допълване на услугите, предоставяни в секторите образование, здравеопазване и социални услуги, което да гарантира покриване на основните потребности на уязвимите групи и да позволява ефективно и ефикасно усвояване на публичните средства. Особено внимание изискват някои по-специфични уязвими групи, които се отличават с комплексност на проблемите, които ги поставят в по-уязвимо положение (например деца с увреждания, лишени от родителски грижи; деца с увреждания от малцинствен произход; деца и лица с увреждания и тежки и хронични заболявания, лица с увреждания и психични заболявания; възрастни хора с психични заболявания и много други). Политиките трябва да гарантират реално отчитане на техните специфични особености и съчетанието на разнородни по характер мерки.

- Координация в работата на институциите - Успешната политика за подкрепа на уязвимите групи изисква координация в действията на институциите на различни нива. От една страна, е необходима координация между институциите на ниво централна власт, която да се осъществява в съответствие с нормативните актове, стратегическите документи и финансиращите механизми, които определят правилата на действие. От друга, е необходима и координация на оперативно ниво между институциите на централната власт и местните структури, които отговарят за развитието, планирането и предоставянето на услугите; и най-накрая - ясно и ефективно партньорство между местните власти и организациите, предоставящи услуги.

- Гъвкави социални услуги, съобразени с конкретните нужди и потребности – Да се създават гъвкави услуги, съобразени с конкретните нужди и потребности на потребителите като наред с това са съобразени със законовата и нормативна уредба в България.

- Ефективност и ефикасност на социалните услуги и партньорствата - Само предоставянето на качествени и ефективни услуги може да доведе до получаване на реални ползи за хората от уязвимите групи. Ефективността на социалните услуги се измерва по отношение на постигнатото социално включване, защитата на човешките права и достойнство и реалното повишаване на качеството на живот. Основен измерител за ефективността на социалните услуги следва да бъде реално социално включване.

- Финансиране, ориентирано към потребителя - Финансирането ориентирано към потребителя, гарантира на всяко лице в уязвимо положение достъп до услуги за подкрепа и му дава възможност да реализира правото си на избор кой доставчик на услуги да предпочете. То също така гарантира обществен интерес за ефикасно усвояване на публичните средства и недопускане на дублиране във финансирането. Един от най-съвременните методи за

финансиране е средствата да следват клиента. Основен принцип в областта на финансиране на услугите е ефективност и прозрачност при усвояването на финансовите средства.

- **Насърчаване на услугите в общността и ползване на услуги от резидентен тип само в краен случай** – Следване на подобна логика означава да се търсят възможности нуждаещите се от подкрепа наши съграждани да я получават в средата, в която те живеят. Оказването на подкрепа в специализирани институции да се прилага като последна възможност.

- **Иновативност и приемственост при планиране на услуги и мерки** – Социалните услуги, като всеки друг вид услуги, трябва да търпят развитие и да комбинират добри и доказани практики с използването на новите достижения на човешката мисъл.

4.3. Направления и приоритети на общинската стратегия. Приоритетни цели групи.

Ключовите приоритетни направления на Общинската стратегия са изведени в съответствие с идентифицираните потребности на рисковите групи и необходимостта от спешна намеса за решаване на критичните социални проблеми на жителите на общината.

В широк контекст, политиките на социално включване обхващат всички уязвими общности и индивиди, които имат нужда от подкрепа. В логиката на Общинската стратегия за социалните услуги, обособяването на интервенцията за децата и старите хора в отделни направления помага да се очертае спецификата на услугите за тези рискови групи.

Избраните **приоритетни направления за съдържанието на социалните услуги** включват:

Направление 1: Превенция за деца и семейства в риск

Това са широк кръг от услуги в общността за деца и семейства в риск, насочени към превенция на рисковите фактори за развитието на децата и уязвимостта на семействата, превенция на изоставянето и настаняването на деца в Специализирани институции; развитие на приемна грижа и осиновяване; работа с деца с поведенчески проблеми, асоциалното поведение и жертва на насилие; съдействие на деца, отпаднали от училище, negliжирани или в риск. Дейностите за ранна превенция включват:

- Предоставяне на информация, социални и психологически консултации от социални работници, лекари от родилно отделение и лични лекари, правна подкрепа за младите майки в риск да изоставят детето си, посредничество за решаване на социални проблеми и/или насочване към други социални услуги;
- Подкрепа за майките и семействата на новородени деца с увреждания. Включване в специализираното звено на социални работници и психолози, със специална подготовка и умения за работа с родители на деца с увреждания, с цел подкрепа на семейството за раждане и грижа за дете с увреждане.
- Организация на мрежа за обхващане на рисковите бъдещи майки в програма за ранна превенция. Специално внимание ще се отдели на мобилната работа за активно издирване на бъдещите майки във високо рискови общности за установяване, регистриране и проследяване на бременността и при риск от изоставяне осъществяване на социални дейности и консултиране на място за предотвратяване на изоставянето на детето. Включване на здравни медиатори и Центровете за развитие на уязвими общности за съдействие и посредничество при издирването и консултирането на бременни и млади майки от ромската общност.

Обхватът на дейностите за ранна интервенция изисква смесен екип от специалисти в звеното. **Формирането на мобилен екип** за активно издирване на всички бъдещи майки ще осигури идентифициране на риска и ранно консултиране на рисковите бременни преди раждането на детето.

Приоритет 1.1. Да се намали броят на изоставените деца в нужда

Дейностите целят „затваряне на входа“ към специализираните институции (СИ). За да се предотврати изоставянето на новородени деца на ниво родилен дом, работата по превенция трябва да започне по-рано, а където е възможно, още преди раждането на детето. Успехът на превенцията зависи от ранната навременна намеса и продължителността на социалната работа с бъдещата майка, нейното семейство и близко обкръжение. Освен това ще се работи за повишаване ефективността на съществуващите алтернативни форми за краткосрочна грижа (като спешна приемна грижа и ЗМБ). Услугата ЗМБ, която е разкрита в областния център, да обхване бременни и майки с деца от цялата територия на област Пловдив. ЗМБ да установи ефективни комуникационни канали и взаимодействие с действащия на територията на общината ЦОП и ДСП (ОЗД) за обхващане и осигуряване на подкрепа за майките в риск от общината.

Приоритет 1.2. Да се подобри грижата за децата в семейството и да се предотврати появата и развитието на рискови фактори по отношение на децата, чрез:

Планираните дейности и услуги ще подобрят родителската грижа и ще спомогнат за ограничаване на negliжирането на децата в семейната среда. Изграждането на родителски капацитет въздейства за създаване на условия и благоприятна семейна среда за максимално развитие на техните възможности.

Включване на училището и гражданските организации за подобряване на грижата за децата в семейството. Инициране на социално-образователни дейности в училище за консултиране, развитие на родителския капацитет и уменията за отговорно родителство, които ще се изпълняват от учителите, Училищни настоятелства, НПО като самостоятелни инициативи или в рамките на проекти за достъп до интегрирано образование и включване на родителите в образователния процес.

Образователните програми и кампаниите ще бъдат организирани главно от самите училища, НПО и Училищни настоятелства, като се привлекат всички партньори, които работят в сферата на образованието и детското развитие.

Направление 2: Социално включване на общности в неравностойно положение и уязвими групи

Като процес социалното включване означава създаването на условия за равнопоставеност и равни възможности пред уязвимите групи от хора в различни сфери на обществения живот (образование, трудова среда, религиозна дейност, свободно време, развитие на живот в общността, политика и т.н.), които да осигурят и улеснят тяхното пълноценно участие в зависимост от техните желания и избор. Стратегията ще допринесе за създаването на добър модел на подкрепа за пълнолетните лица в неравностойно социално положение, чрез осигуряване на достъп до качествени социални услуги в общността, така че нуждаещите се да не са принудени да напускат своя собствен дом и общност, а да подобрят достъпа си до здравни услуги и образование, да получат шанс за интегриране на пазара на труда. Създаване на условия за предоставяне на грижи за старите хора, насочени към повишаване качеството на живот на хората от третата възраст, като се съблюдава принципът за независим живот в семейната среда или в близост до нея. Услугите в домашна среда, са съобразени с индивидуалните потребности, желания и условия на живот.

Приоритет 2.1. Подкрепа за трудова и професионална реализация на лица и групи в неравностойно положение.

Основен принцип при планиране и изпълнение на активни мерки за подкрепа на рисковите групи е принципът – помощ за самопомощ или осигуряване на възможности хората сами да правят своя избор и да се справят. Най-добър начин за това е осигуряване на възможност за трудова и професионална реализация на хората със съхранени възможности и

услуги за развитие на умения за изпълнение на трудова роля чрез създаване на социални предприятия и подкрепа за кооперации и предприятия, които наемат хора от рискови групи. Ефективно да се използват механизмите на Закона за насърчаване на заетостта и мерките и програмите за повишаване на квалификацията и осигуряване на субсидирана заетост.

Приоритет 2.2. Осигуряване на достойно съществуване на възрастни хора

Приоритетно да се развиват социални услуги в общността за осигуряване на пълноценен и достоен живот на възрастните хора в семейна среда. Самотата е основен фактор за социална изолация. Затова приоритет в развитието на услугите ще бъдат мобилни услуги, насочени към подкрепа на самотно живеещи възрастни хора и самотни родители.

Приоритет 2.3. Услуги за социално включване на лица и семейства в риск

Лицата и семействата в риск се нуждаят от широк спектър услуги за социална рехабилитация и интеграция – осигуряване на грижи за деца и възрастни с увреждания, услуги в общността за преодоляване на дефицитите.

Направление 3: Деинституционализация на деца

От решаващо значение за реформата в социалната политика е процесът на деинституционализация т.е. създаване на условия за живот на хората от уязвимите групи в тяхната нормална среда в обществото, а не за тяхното отделяне и социална, културна и образователна изолация в институции. Деинституционализацията ще се осъществява чрез развитието на максимално широка мрежа от услуги с цел извеждане на децата от специализираните институции, превенция на изоставянето и подкрепа за семействата в риск за подобряване на грижата за децата в семейството.

Приоритет 3.1: Осигуряване на грижи в семейна среда

Общинската стратегия за социалните услуги очертава същностните насоки за бъдещата работа за **изграждане на алтернативни социални услуги от резидентен тип за хора с увреждания, които имат нужда от непрекъсната грижа в среда, близка до семейната** в контекста на националната и областна политика за деинституционализация.

Новите алтернативни социални услуги от резидентен тип включват защитени жилища (ЗЖ), преходни жилища и нови форми за малки групови домове с малък капацитет и гъвкави грижи, адаптирани към индивидуалните потребности на отделните клиенти, в съответствие със съвременните стандарти. Те ще предоставят грижа в среда, близка до семейната за хора с увреждания, които не са в състояние да живеят сами.

Приоритет в планирането на грижите за стари хора са услугите в общността, които им предоставят подкрепа на място и в домашна среда. Този подход осигурява по-дълготрайни възможности за старите хора да живеят в своя дом и да избегнат или поне да “отдалечат” във времето необходимостта от резидентна грижа. Планираните дейности в община Сопот осигуряват необходимостта от медицинска и социална рехабилитация, здравни грижи, информация и консултации за възрастните хора.

По-специално внимание ще се обърне и на доказващи своята ефективност услуги като домашния социален патронаж и развитие на мобилни услуги; домашен помощник, социален асистент, личен асистент; осигуряване на дневна грижа, заместваща грижа и почасови услуги в общността за стари хора.

Приоритетните целеви групи, към които са насочени социалните услуги и мерки за социално включване в община Сопот са:

- Деца в риск, отглеждани в специализирани институции
- Деца с увреждания, отглеждани в семейна среда
- Деца, изоставени на ниво родилен дом
- Деца в риск от отпадане от училище

- Деца, отглеждани в семейства в риск
- Деца на непълнолетни родители и майки под 18 години
- Деца от многодетни семейства
- Деца на самотни родители
- Деца с отклоняващо се поведение
- Възрастни хора с увреждания
- Самотно живеещи стари хора
- Безработни
- Етнически общности в неравностойно положение
- Пълнолетни лица под линията на бедността

4.4. Цели

4.4.1. Общи и специфични цели

Направление 1: Превенция за деца и семейства в риск

Обща цел 1. Да се подобри грижата за децата в семейството, като се предотврати появата и развитието на рискови фактори по отношение на децата и да се постигне максимално намаляване на броя на децата, отглеждани в специализираните институции, чрез:

Приоритет 1.1 Да се намали броят на изоставените деца в нужда

- **Специфична цел 1.1.1.** Да се намали изоставянето на деца и настаняването им в специализирани институции и да се подкрепи задържането им в биологичното семейство.

Приоритет 1.2. Да се подобри грижата за децата в семейството и да се предотврати появата и развитието на рискови фактори по отношение на децата с увреждания

- **Специфична цел 1.2.1.** Да се осигурят условия за развитие на децата с увреждания отглеждани в семейството.
- **Специфична цел 1.2.2.** Да се осигури подкрепа на уязвимите семейства за превенция на рисково поведение и negliжиране на децата.
- **Специфична цел 1.2.3.** Да се гарантира равен достъп на децата с увреждания до качествено образование и здравеопазване, както и до социални услуги;

Направление 2: Развитие на социални услуги за социално включване на уязвими групи и лица в неравностойно положение

Обща цел 2. Да се създадат условия за социално включване/интегриране на максимален брой хора в неравностойно положение и уязвими групи, чрез:

Приоритет 2.1. Подкрепа за трудова и професионална реализация на лица и групи в неравностойно положение.

- **Специфична цел 2.1.1.** Повишаване на възможностите за успешна трудова и професионална реализация за хората в неравностойно положение в община Сопот.
- **Специфична цел 2.1.2.** Подкрепа на развитието на социална икономика. Изграждане на социално предприятие.

Приоритет 2.2. Осигуряване на достойно съществуване за възрастни хора

- **Специфична цел 2.2.1.** Да се развие широка мрежа от услуги в общността за осигуряване на условия за спокоен и достоен живот на възрастните хора в семейна и домашна среда.
- **Специфична цел 2.2.2.** Подкрепа на самотни възрастни хора и хора, изгубили физическата си самостоятелност

Приоритет 2.3. Услуги за социално включване на лица и семейства в риск

- **Специфична цел 2.3.1.** Осигуряване на грижи за деца и възрастни с увреждания – Дневен център за деца с увреждания и Дневен център за възрастни хора с увреждания, както и на услуги от резидентен тип; осигуряване на интегрирани социални услуги в Дневен център за независим живот
- **Специфична цел 2.3.2.** Да се осигурят условия за пълноценен и достоен живот на хората с увреждания в домашна среда чрез разкриване на нови и развиване на съществуващите социални услуги.
- **Специфична цел 2.3.3.** Да се осигурят условия за подкрепа на лица и семейства в риск

Направление 3: Деинституционализация на деца и възрастни

Обща цел 3. Да се създадат условия за развитие на социални услуги в общността, които да „затворят” входа към специализираните институции.

Приоритет 3.1: Осигуряване на грижи в семейна среда за деца и лица с увреждания

- **Специфична цел 3.1.1.** Развиване на действащите към момента социални услуги в общността
- **Специфична цел 3.1.2.** Развиване на алтернативни социални услуги за предоставяне на резидентен тип грижа в среда, близка до семейната, за деца и лица, които не могат да бъдат изведени в семейна среда – разкриване на Център за настаняване от семеен тип
- **Специфична цел 3.1.3.** Развиване и устойчивост на социалните услуги Личен асистент, Домашен помощник и Социален асистент
- **Специфична цел 3.1.4.** Да се подпомогне интеграцията на деца и младежи, напускащи специализирани институции - разкриване на „*Защитена територия*” – *защитено жилище*.

Приоритет 3.2. Развитие на услуги в общността за възрастни хора

- **Специфична цел 3.2.1.** Намаляване на броя на лицата, желаещи да постъпят в специализирана институция чрез разкриване на алтернативни услуги в общността
- **Специфична цел 3.2.2.** Да се развие широка мрежа от услуги в общността за осигуряване на условия за спокоен и достоен живот на старите хора в семейна среда в община Сопот
- **Специфична цел 3.2.3.** Създаване на ефективна система за подкрепа на развитието на човешките ресурси и повишаване качеството на социалните услуги на територията на община Сопот, с активното участие на всички заинтересовани страни

4.4.2. Ключови индикатори за постиженията на Стратегията

Ключови индикатори за постиженията на Стратегията

Ключовите индикатори за успех на изпълнението на стратегията са средства за измерване на степента на изпълнение на специфичните цели.

1. Намаляване броя на лицата с увреждания в институциите;

2. Повишаване на качеството на грижа чрез развиване на професионалните умения и повишаване на квалификацията на персонала, работещ в социалните услуги на територията на община Сопот;
3. Създаване на нови и развитие на съществуващите социални услуги в общността на местно ниво, насочени към хората с увреждания;
4. Увеличаване на броя на лицата, ползващи алтернативни услуги – края на 2012 г.;
5. Увеличаване на броя на лицата с увреждания, ползващи услуги в дневни центрове – края на 2013 г.;
6. Повишаване на информираността на обществото по проблемите на хората с увреждания
7. Увеличаване броя на адаптираните за нуждите на хората с увреждания общински обекти и административни услуги;
8. Разкрити нови социални услуги на територията на община Сопот;
9. Степен на изпълнение на планираните дейности не по-малък от 60 процента.

5. Интервенция – социални услуги и мерки

Планираните дейности в Общинската стратегия ще обхванат всички рискови групи, изведени при анализа на ситуацията. Определянето на приоритетни целеви групи в никакъв случай не изключва останалите рискови групи, но задава основния фокус на интервенцията през периода на стратегията.

5.1. Мерки и дейности по Направление 1: Превенция за деца и семейства в риск

Обща цел: Да се подобри грижата за децата в семейството, като се предотврати появата и развитието на рискови фактори по отношение на децата и да се постигне максимално намаляване броя на децата, отглеждани в специализираните институции

Приоритет 1.1. Да се намали броят на изоставените деца в нужда:

Дейностите целят „затваряне на входа“ към специализираните институции (СИ). За да се предотврати изоставянето на новородени деца на ниво родилен дом работата по превенция трябва да започне по-рано, а където е възможно още преди раждането на детето. Успехът на превенцията зависи от ранната навременна намеса и продължителността на социалната работа с бъдещата майка, нейното семейство и близко обкръжение. Освен това ще се работи за повишаване ефективността на съществуващите алтернативни форми за краткосрочна грижа (като спешна приемна грижа и ЗМБ). ЗМБ да взаимодейства с действащите ЦОП и ДСП (ОЗД) за обхващане и осигуряване на подкрепа за майките в риск.

Специфична цел: Да се намали изоставянето на деца и настаняването им в специализирани институции и да се подкрепи задържането им в биологичното семейство.

Мярка 1. Да се създадат условия за развиване на широк кръг дейности по превенция на изоставянето на децата и на настаняването им в СИ, подкрепящи биологичното им семейство;

Дейност 1.1. Развитието на разнообразни услуги и дейности в ЦОП за превенция на изоставянето на децата изисква повишаване на добрата комуникация и взаимодействие между различните социални услуги в общината.

Дейност 1.2 Сформиране на мобилни екипи, които да предоставят услуги в дома на клиента за покриване на по-голям териториален обхват при предоставяне на услугите.

Дейност 1.3. Активна работа с млади майки в ЦОП

Прекуите дейности на ЦОП включват превенция на изоставянето на деца на ранна и по-късна възраст, превенция на отклоняващото се поведение, насилието, подкрепа и консултиране на рисковите групи – деца и семейства. В съответствие с широкия спектър на съдържанието на тази социална услуга, ЦОП ще осъществява разнообразни дейности, (включително и мобилност на дейностите) за развиване на родителски капацитет и добро

родителство, училище за родители, посредничество и подкрепа за деца и семейства с рисково поведение в дома им и в сградата на ЦОП, превенция на отпадането на децата от училище, и пр., както и социална работа в подкрепа на процеса на деинституционализация и закриване на специализираните институции за деца. В плана за развитие на ЦОП в община Сопот е предвиден и мобилен компонент/екип, с който се осигуряват възможности за посещение в дома и консултиране на място на семейства в риск, живеещи в околните селища. Ползвателите на ЦОП ще бъдат насочвани от ОЗД и други свързани структури – медицински професионалисти и лечебни заведения, детски градини и училища, структури от системата на борба с противообществените прояви, общински администрации, Центрове за развитие на уязвими ромски общности.

Мярка 2. Осигуряване на среда, близка до семейната, за деца в риск от изоставяне

Дейност 2.1. Осигуряване на грижа при близки и роднини за изоставени и negliжирани деца;

Дейност 2.2. Развитие на Приемната грижа в община Сопот;

Приоритет 1.2. Да се подобри грижата за децата в семейството и да се предотврати появата и развитието на рискови фактори по отношение на децата

Специфична цел: Да се осигурят условия за развитие на децата с увреждания отглеждани в семейството.

Мярка 1. Да се осигури подкрепа на семействата, в които се отглеждат деца и лица с увреждания.

Дейност 1.1. Продължаване на дейностите на ДЦДУ и ДЦВХУ към Комплекс за социални услуги – Сопот за деца и лица с фокус рехабилитация, обучения и подкрепа на хората с увреждания, както и техните семейства от различни специалисти, с капацитет 50 места към момента. Увеличаването на капацитета се налага, за да се обхванат по-голям брой лица с увреждания, поради големия обхват на целевата група.

Дейност 1.2. Предоставяне на услуги за деца с увреждания, кръга от близки и роднини в социални услуги от резидентен тип.

Мярка 2. Подкрепа за родителите за отглеждане на деца с увреждания в семейството

Дейност 2.1. Разширяване на социалните услуги които предоставят грижа в:

- Личен асистент;
- Социален асистент;
- Домашен помощник.

Необходимият брой места за трите услуги ще се определя всяка година от общината чрез консултации с ДСП. Предвижда се общината да осигури финансиране по национални програми за разкриването и развиването на този тип социални услуги в общността с цел да отговори на поне 70% от заявените потребности на семействата.

Дейност 2.2. Обхващане на деца с увреждания в масови детски градини и ясли. Цели се обхващане на децата с увреждания в подходящи форми на включващо образование. В тази връзка е необходимо да се разработва ежегодно план за действие, който ще предвиди:

- Разкриване / формиране на специализирани групи за деца с увреждания в масови детски градини;
- Осигуряване на места за интегриране на деца с увреждания в общите групи в масовите детски градини, вкл. подкрепа за адаптиране към средата, осигуряване на транспорт и осигуряване на необходимия брой специалисти.

Дейност 2.3. Подготовка на средата за приемане на децата с увреждания в масовите училища, осъществявана с помощта на НПО и Ресурсния център към РУО на МОН чрез целеви мерки в две направления:

- Инициативи в училище, които обхващат трите „страни“ – учители, родители (на децата с увреждания и на децата без увреждания) и учениците. Обучения на учителите за възпитаване на толерантност и приемане на децата с увреждания;
- Кампании на областно ниво и в местните общности за повишаване на семейства за превенция на рисково поведение и negliжиране на децата.

Мярка 3. Да се осигури подкрепа на уязвимите семейства и чувствителността към лицата с увреждания и техните семейства, за преодоляване на дискриминацията и промоциране на толерантност.

Специфична цел: Да се осигури подкрепа на уязвимите семейства за превенция на рисково поведение и negliжиране на децата.

Мярка 4. Да се осигури подкрепа на уязвимите семейства и децата за превенция на рисково поведение и negliжиране на децата;

Планираните дейности и услуги ще подобрят родителската грижа и ще спомогнат за ограничаване на negliжирането на децата в семейната среда. Изграждането на родителски капацитет въздейства за създаване на условия и благоприятна семейна среда за максимално развитие на техните възможности.

Дейност 4.1 Услуги в рамките на ЦОП за развитие на умения за родителстване (*ЦОП посочени в Мярка 1.2.*). Подкрепата за уязвими семейства, включително и за роднини, отглеждащи деца на родители в чужбина включва:

Посредничество, информиране, социални, правни, психологически консултации за уязвими семейства с деца;

- Училище за родители и обучения за добро родителство;
- Кампании за повишаване на чувствителността – промяна на нагласите и уменията на родителите за стимулиране на ранното детско развитие;
- Практическа подкрепа в домакинството;
- Семейна медиация;
- Терапия, фамилно консултиране;
- Достъп до жилища, трудова заетост;
- Консултации и подкрепа за близките и роднините, които отглеждат деца на родители в чужбина.

Дейност 4.2. Включване гражданските организации за подобряване на грижата за децата в семейството. Инициране на социално-образователни дейности в училище за консултиране, развитие на родителския капацитет и уменията за отговорно родителство, които ще се изпълняват от учителите, училищни настоятелства, НПО като самостоятелни инициативи или в рамките на проекти за достъп до интегрирано образование и включване на родителите в образователния процес.

Дейност 4.3. Провеждане на информационни кампании и образователни програми в училище и/или в рамките на ЦОП и МКБППМН за:

- Превенция на рисково поведение на деца и младежи (агресия, насилие, отклоняващо се поведение), здравна и социална просвета против зависимостите.

Оказване на съдействие на училищата за провеждане на лекции и дискусии в часа на класа; междуучилищни прояви и инициативи на общинско ниво.

Мярка 5. Дейности за осмисляне на свободното време на децата и за превенция на девиантно поведение

Дейност 5.1. Извънучилищни дейности и осмисляне на личното време на децата.

Приоритетна необходимост е развитието на разнообразни извънучилищни дейности като клубове по интереси, ателиета, детски работилници, занимания със спорт и изкуство, които се осъществяват от училища, читалища, ЦОП и МКБППМН като посредници или организатори, училищни настоятелства, Център за работа с деца, НПО, РУО на МОН.

Услугите са фокусирани върху осъществяване на подкрепа за преодоляване и превенция на отклоняващото се поведение при децата и директна работа с деца с девиантно поведение: консултиране и подкрепа за деца с отклоняващо се поведение и семействата им, наред със социална работа с деца в риск.

Дейност 5.2. Съвместни дейности на Местната комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетни и непълнолетни (МКБППМН) и обществените възпитатели в общината, заедно с ОЗД в подкрепа на деца с рисково поведение и жертви на насилие.

Дейност 5.3. Дейности на ЦОП по направления от ОЗД – консултации, посредничество и подкрепа за деца, жертви на насилие, трафик и зависимости, както и специализирани програми за работа с деца извършители на противообществени прояви, насилие, рисково поведение.

Мярка 6. Да се осигури равен достъп на децата от рискови общности и уязвими групи до качествено образование и здравеопазване.

Интегрирането на децата в риск в образователната система и осигуряването на достъп до качествено образование е ключов компонент от превенцията на negliжирането на децата, инструмент за развитието на техните възможности в максимална степен и за формирането на условия за самостоятелен живот в бъдеще.

Специфична цел: Да се гарантира равен достъп на децата от рискови общности и уязвими групи до качествено образование и здравеопазване;

Програмите и мерките в сферата на образованието се формулират на национално и общинско ниво; а конкретните дейности се инициират и осъществяват предимно от училищата и детските градини, НПО, действащите училищни настоятелства, читалища, Центрове за работа с деца, инициативни групи на родителите и местните общности и др., с подкрепата на общините, РУО на МОН и Регионалните центрове за подкрепа на процеса на приобщаващото образование към МОН. Техните дейности са в състояние да окажат въздействие върху всички деца и ученици и техните родители, докато дейностите на социалните услуги обхващат предимно идентифицираните случаи на децата (и семействата) в риск, за които са издадени направления от ОЗД. Развитието на междусекторното сътрудничество, взаимодействието с ОЗД и прякото участие на социалните услуги за деца в общността (като ЦОП, Дневен център за деца с увреждания) е ключово за пълното обхващане на децата в риск в образователните дейности.

Дейност 6.1. Обхващане на всички деца в предучилищно образование от 5-годишна възраст, със специален фокус върху децата от малцинствени групи, чрез:

- Издирване на всички подлежащи деца и записване в предучилищна подготовка – изпълнява се от учителите, с подкрепата на общините, ОЗД, социалните работници, местно-базирани НПО и инициативни групи;
- Разкриване на достатъчен брой подготвителни класове в училище (с целодневна организация на обучението) и/или предучилищни групи в детските градини;

Дейност 6.2. Развитие на смесени образователно-социални услуги за превенция на отпадането и задържане на децата в училище, които се изпълняват от ЦОП, МКБППМН, НПО, училища, училищни настоятелства. Изграждане на партньорство и взаимодействие между социалните услуги (преди всичко ЦОП), от една страна, и организациите, ангажирани с образованието (училищата, НПО, и пр.), от друга страна, за образователна интеграция и реинтеграция на децата. Цели се да намалее с 80% отпадналите деца и реинтеграция в образованието на отпадналите деца и младежи. Планирани са:

- Консултации и подкрепа за децата – клиенти на услугите на ЦОП по направление от ОЗД;
- Посещения на място и срещи за издирване на отпадналите деца;
- Срещи, консултации, инициативи за мотивиране и подкрепа на децата и техните родители;

- Организиране на консултации, занимални и помощ от учителите за наваксване на учебния материал от децата и младежите.

Дейност 6.3. Хоризонтални мерки за подобряване на привлекателността на училището, които обхващат всички деца и млади хора в училище и осигуряват:

- Инициране и изпълнение на програми и инициативи за повишаване на интереса към учене, включване на децата и младежите в живота на училището, в т.ч. и при вземане на решения, отнасящи се до децата;
- Извънкласни и извънучилищни дейности за мотивация на децата и техните родители - включване на децата в извънучилищни занимания в рамките на учебната година (ателиета по интереси, школи по изкуства, спортни състезания); осмисляне на свободното време на децата и младежите;
- Обучения на учителите и препоръки за промяна на практиката на преподаване на учителите и включване на интерактивни методи.

Планирани социални услуги и мерки в община Сопот:

Направление 1: Превенция за деца и семейства в риск

Услуга, вид	Потребители		Времеви график					Съдържание – основни дейности, фокус на услу- гата	Место полож- ение	Статус налична / нова (година за старти- ране)
	Целеви групи	Територ- иален обхват	2016	2017	2018	2019	2020			

Комплекс за социални услуги /КСУ/	1.Дневен център за деца с увреждания	За региона	30	30	30	35	35	1.Комплекс от социални услуги, които създават условия за цялостното обслужване на потребителите през деня, свързани и с предоставянето на храна, задоволяване на ежедневните, здравните, рехабилитационните потребности, както и организация на свободното време и личните контакти. - Преодоляване на социалната изолация чрез различни мероприятия, целящи социалното включване на възрастните хора с увреждания в общността; - Придобиване на нови знания, умения и навици за по – добро справяне с нуждите на ежедневието; - Оказване на подкрепа на възрастните хора с увреждания и техните семейства; - Осигуряване на постоянна и качествена	гр.Со-пот	Налична
--	--------------------------------------	------------	----	----	----	----	----	---	-----------	---------

							<p>грижа за всеки потребител.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Дейности: - консултиране - дневна грижа рехабилитация - терапия - информирание и обучение - групов работа - образование / обучение - други - работа със семейства, интегриране в училищна среда и други. - <p>Фокус: Самостоятелност и независимост на потребителя;</p> <ul style="list-style-type: none"> - <p>Поверителност на личните данни и информация;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Съобразяване с личните нужди на лицето, неговият личен ритъм, възможности и граници; - Адаптиране на дейностите по терапия, рехабилитация, възпитание и обучение според възможностите на лицето и личната му динамика, а не според неговите дефицити. 		
--	--	--	--	--	--	--	---	--	--

	2. Дневен център за възрастни с увреждания	Община Сопот и община Карлово	20	20	20	25	25	2. Дневния център за възрастни хора с увреждания предлага специализирано оборудване и обзавеждане, като осигурява и включваща, приемаща, преодоляваща и стимулираща инициативността среда, в зависимост от конкретните потребности на възрастните с увреждания. - Дейности: - онсултиране; - дневна грижа; - рехабилитация; - терапия; - информиране и обучение; - груповата работа - образование / обучение; - други - работа със семейства; интегриране в училищна среда, професионално ориентиране и други. - Фокус: Самостоятелност и независимост на потребителя; - Съобразяване с личните нужди на лицето, неговият личен ритъм, възможности и граници; - Адаптиране на дейностите по терапия, рехабилитация, възпитание и обучение според възможностите на лицето.	гр. Сопот	Налична
2. Център за обществена подкрепа /ЦОП/	Деца и семейства в риск, малолетни и непълнолетни с противообществени прояви, ученици и младежи	Община Сопот и община Карлово	30	30	35	35	35		гр. Сопот	Налична

5.2. Мерки и дейности по Направление 2: Развитие на социални услуги за социално включване на уязвими групи и лица в неравностойно положение

Обща цел: Да се създадат условия за социално включване/интегриране на максимален брой хора в неравностойно положение и уязвими групи, чрез:

Приоритет 1. Подкрепа за трудова и професионална реализация на лица и групи в неравностойно положение.

Специфична цел: Повишаване на възможностите за успешна трудова и професионална реализация за хората в неравностойно положение в община Сопот

Мярка 1 Подкрепа за стартиране и развитие на собствен бизнес от лица в неравностойно положение – консултиране и насърчаване на заетостта чрез механизмите на Закон за насърчаване на заетостта (ЗНЗ).

Дейност 1.1. Предоставяне на финансови ресурси и експертна помощ за стартиране на собствен селскостопански бизнес на лица без достъп до традиционните форми за финансиране- дребни земеделски стопани без или с ограничена земя от селските райони на областта.

Дейност 1.2. Финансова и експертна подкрепа за стартиране и развитие на неселскостопански бизнес от лица без достъп до традиционните форми за финансиране.

Мярка 2. Повишаване на ефективността на програмите за субсидирана и подкрепена заетост и повишаване на квалификацията на местно равнище.

Дейност 2.1. Провеждане на информационна кампания сред работодателите за възможностите за наемане на хора в неравностойно положение по различни мерки за субсидирано обучение и заетост;

Дейност 2.2. Активно участие на общините в програми за субсидирана заетост и обучение на лица от рискови групи;

Мярка 3. Програми за социална и трудова интеграция на младежите, напуснали СИ.

Дейност 3.1. Предоставяне на подкрепа към младежите, напуснали СИ – информирание, предоставяне на консултации, съдействие и посредничество за намиране на работа и самостоятелно жилище, както и съдействие при кризисни ситуации. Дейностите ще се осъществяват от ЦОП и МКБППМН в общината като се намалява интензивността пропорционално на нарастващата самостоятелност на младежите.

Дейност 3.2. Програми за професионална квалификация на младежите, напуснали специализираните институции (СИ) - включване в курсове за професионална квалификация към Дирекциите Бюро по труда (ДБТ), и/или по проекти, подкрепени от Оперативна програма за развитие на човешките ресурси и Националните програми за заетост.

Дейност 3.3. Прилагане на общински и национални мерки за осигуряване на достъп до заетост за младежите, напуснали СИ – стимулиране на работодателите, програми за субсидирани работни места и др.

Дейност 3.4. Прилагане на общински мерки в подкрепа на младежите, напуснали СИ, за осигуряване на жилище (настаняване под наем в общинско жилище и др.).

Мярка 4. Обхващане чрез целеви мерки и инициативи за социално включване на безработни, насочени към достъп до професионална квалификация, заетост и доходи.

Дейност 4.1. Включване в програми и мерки на ДБТ; инициране и изпълнение на проекти за професионална квалификация и заетост, финансирани по действащите национални програми за заетост и оперативни програми за развитие на човешките ресурси.

Дейност 4.2. Общински мерки за подкрепа на развитието на кооперации и социални предприятия за осигуряване на заетост за трайно безработни и хора с увреждания.

Дейност 4.3. Провеждане на мотивационни курсове, консултиране и оказване на подкрепа за реализацията на трудовия пазар – предимно към млади хора и семейства с деца в риск от

малцинствената общност. Дейностите се изпълняват от Дирекция Бюро по труда, и по проекти на НПО.

Специфична цел: Подкрепа на развитието на социална икономика.

Мярка 5. Подкрепа за стартиране и развитие на социално предприятие в община Сопот

Дейност 5.1. Експертна подкрепа за разкриване на социално предприятие в общината. Създаване на устойчив модел за развитие на специализирано предприятие и кооперация на хора с увреждания чрез изготвяне и изпълнение на проекти, финансирани от ЕСФ.

Дейност 5.2. Създаване на социално предприятие към КСУ-гр.Сопот – използване на добрата материална база и ресурс за професионално обучение за въвличане в трудов процес на младежи с увреждания.

Приоритет 2. Осигуряване на достойно съществуване за самотно живеещи възрастни хора

Специфична цел: Да се развие широка мрежа от услуги в общността за осигуряване на условия за спокоен и достоен живот на възрастните хора в семейна и домашна среда.

Мярка 1. Общински мерки за осигуряване на достъп до административни услуги и социална подкрепа, които включват:

Дейност 1.1. Посредничество от общинските служители при адресиране на други институции и държавни служби извън общината

Дейност 1.2. Консултиране и съвети за правата и възможностите;

Дейност 1.3. Техническа помощ от страна на общинските служители при подготовка на документи и молби;

Дейност 1.4. Помощ при транспортиране на стари хора с увреждания за подаване на заявления, молби, издаване на документи;

Дейност 1.5. Транспортиране при възможност на административни служители на място при трудно подвижни стари хора и лица с увреждания.

Дейност 1.6. Подпомагане на социално слаби граждани в пари или натура чрез общинските бюджети.

Дейност 1.7. Предоставяне на услуга от типа защитено пътуване за възрастни хора и хора с увреждания ;

Мярка 2. Осигуряване на почасови услуги в общността за стари хора чрез оптимизиране дейността на Клуба на пенсионера и Клуба на инвалида - основна форма на социална услуга в общността и възможности за разнообразяване на ежедневието, общуване, споделяне на придобит опит, възможности за осмисляне на живота и достойни старини.

Дейност 2.1. Поддържане дейността на Клуб на пенсионера и Клуб на инвалида чрез общинско финансиране на тези клубове и поддържане на сградния фонд. В хода на изпълнение на Стратегията ще се положат целеви усилия за подобряване на услугите в общността – повече гъвкавост, адаптиране към индивидуалните потребности на всеки човек.

Мярка 3. Развитие на услугата социална трапезария в общината, насочена към самотно живеещите лица, които имат доказано ниски доходи, или нямат такива. Обществената трапезария е доказала своята ефективност и следва да се увеличава капацитета ѝ, с цел обхващане на нуждаещите се лица, живеещи на територията на цялата община.

Специфична цел: Подкрепа на самотни възрастни хора и хора, изгубили физическата си самостоятелност.

Мярка 1. Развитие и устойчивост на социалните услуги в домашна среда – Домашен помощник, Социален асистент и Личен асистент;

Тези услуги осигуряват домашни грижи, помощ в домакинството, обслужване, помощ за излизане и придвижване и др. услуги за стари хора, които им позволяват по-дълго да живеят в своя дом и в семейна среда. Идентифицираните потребности на рисковите групи изискват увеличение на наетите асистенти/домашни помощници за лица с увреждания. Дейностите ще бъдат осъществявани от общината и доставчици на социални услуги.

Дейност 1.1. Осигуряване на услугата Домашен помощник по национални и общински програми.

Дейност 1.2. Осигуряване на услугите Социален и Личен асистент по Национални програми и проекти, финансирани от ЕСФ.

Приоритет 3. Услуги за социално включване на деца и лица и семейства в риск

Специфична цел: Осигуряване на грижи за деца и възрастни с увреждания

Мярка 1. Всички деца със СОП да бъдат обхванати от образователната система чрез обучителни дейности за подготовка на персонала в училищата и изграждане на положителни нагласи у учениците за провеждане на интегрирано обучение.

Интегриране на децата с увреждания в масови общообразователни училища за обучение с подкрепата на ресурсни учители - осъществява се от училищата, РУО на МОН и Ресурсния център към РУО на МОН с подкрепата на общината, която трябва да осигури необходимата достъпна среда за децата с увреждания – вътре и извън сградата на училището. Ресурсното образование в масовите общообразователни училища обхваща:

- Деца с увреждания, отглеждани в семейства;
- Образование за децата с увреждания, настанени в СИ;
- Деца с увреждания, изведени от помощните училища от областта.

Дейност 1.1. Извършване на анализ за нуждите от повишаване квалификацията на кадрите в Ресурсния център. Осъществяване на вътрешна квалификация и външни обучения;

Дейност 1.2. Съдействие на Екип за подкрепа за личностно развитие (ЕПЛР) към общообразователните училища и детски градини по отношение на правилна диагностика на потребностите, изработване на пълни и прецизни Индивидуални постижения в обучението и развитието (ИПОР), обективно проследяване на динамиката в развитието;

Дейност 1.3. Подпомагане на училищните ръководства при планиране и заявяване на необходимите ресурси и средства, подпомагащи работата с децата със СОП;

Дейност 1.4. Изработване на стандарт за ресурсна стая и ръководство за помощни средства;

Дейност 1.5. Консултиране на ръководствата на училищата и детските градини относно изграждането на достъпна архитектурна среда – санитарни възли, стълбища;

Дейност 1.6. Осигуряване на необходимите средства и учебни материали;

Дейност 1.7. Психологическа подкрепа и логопедична рехабилитация;

Дейност 1.8. Обезопасяване на учебната среда по отношение на електрическата инсталация, машини, лаборатории и др.

Дейност 1.9. Методическа подкрепа на ЕКПО към училищата;

Мярка 2. Изготвяне и изпълнение на социални проекти;

Дейност 2.1. Изготвяне на проекти за социално включване чрез повишаване на училищната готовност на деца до 7 години, с насоченост към семейства с ниски доходи и от уязвимите групи (включително деца с увреждания и с други специфични потребности)

Дейност 2.2. Участие на общината в проект „Подкрепа за достоен живот”.

Специфична цел: Да се развият условията за пълноценен и достоен живот на хората с увреждания в семейна среда чрез разкриване на услуги в общността за социална интеграция и рехабилитация.

Мярка 1. Поддържане и развитие на услугата транспортно обслужване за трудно подвижни лица.

Дейност 1.1. Изграждане на достъпна среда за хора с увреждания в общинските сгради и обекти на територията на община Сопот;

Дейност 1.2. Развитие на мобилни услуги за транспортно обслужване на трудно подвижни лица;

Дейност 1.3. Създаване на услуги от резидентен тип за деца и лица с увреждания;

Мярка 3. Създаване на ЦНСТ за деца и техните семейства.

Дейност 3.1. Разкриване на ЦНСТ за деца с увреждания и техните семейства – създаване на условия за адекватни здравни грижи, рехабилитация и интеграция на децата с увреждания; ще осигури подкрепа на техните родители и близки чрез индивидуални и групови консултации

(социални, здравни, правни, психологически) и обучение на родителите, семействата и близките за подобряване на уменията им за грижа за децата с увреждания в семейна среда.

Мобилни екипи към центъра ще осигурят обхващането на деца и лица с увреждания, за които няма възможност като сграден фонд и не е необходимо разкриване на стационарна рехабилитационна грижа. Мобилните екипи с включени специалисти (логопед, психолог, рехабилитатор, социален работник, медицинско лице, специален педагог) могат да предоставят на място някои рехабилитационни услуги за децата и хората с увреждания, консултиране и обучение на техните семейства и близки.

Специфична цел: Да се осигурят условия за подкрепа на лица и семейства в риск.

Мярка 1.. Подкрепа на многодетни семейства и социално слаби семейства.

Дейност: 1.1. Гарантиране на подкрепа на семейства, които сами или с помощта на близките си не могат да задоволяват своите жизнени потребности – месечни помощи по ЗСП;

Дейност: 1.2. Осигуряване на подкрепа на многодетни семейства по реда на ЗЗД.

Мярка 2. Подкрепа на семейства от етнически общности в неравностойно положение.

Дейност 2.1. Изпълнение на дейности от Центъра за обществена подкрепа, насочени към социално включване, като:

- Посредничество между хората в риск от ромската общност и институциите (като местна власт, Дирекция „Бюро по труда“, ДСП и други), информирание и подкрепа за достъп до заетост, образование, социални услуги, здравеопазване, административни услуги и други;
- Образователни програми за преодоляване на функционалната неграмотност сред възрастното население в ромската общност и професионална квалификация;
- Здравна просвета, превенция на зависимости за деца и възрастни.

Мярка 3. Образование за възрастни – мерки за реинтеграция в образованието на неграмотните и пълнолетните с ниско образование (със специален фокус към отпадналите от училище млади хора от ромските общности).

Мерките предвиждат развитие на смесени образователни програми “Втори шанс” (по схемата образование за възрастни) за ограмотяване на неграмотни пълнолетни хора, включително за образование на пълнолетни млади хора с незавършена степен (без диплома) на основно или средно образование.

Дейност 3.1. Образователно-социални услуги за ограмотяване на неграмотни младежи и пълнолетни, изпълнявани от училища, ЦОП, НПО, с финансиране на проектен принцип.

Дейност 3.2. Образователни програми за младежи за покриване на образователна степен чрез подготовка и полагане на изпити като частни ученици, които да се изпълняват от училищата с посредничество и подкрепа от Центъра за обществена подкрепа и МКБППМН.

5.3 Мерки и дейности по Направление 3: Деинституционализация на деца и възрастни хора

От решаващо значение за реформата в социалната политика е процесът на деинституционализация, т.е. създаване на условия за живот на хората от уязвимите групи в тяхната нормална среда в обществото, а не за тяхното отделяне и социална, културна и образователна изолация в институции. Деинституционализацията на грижите за деца и възрастни ще донесе коренната промяна в социалните услуги в община Сопот. Деинституционализацията ще се осъществява чрез развитието на максимално широка мрежа от услуги с цел извеждане на децата от специализираните институции, превенция на изоставянето и подкрепа за семействата в риск за подобряване на грижата за децата в семейството. Поетапно се предвижда да се намалява капацитета на специализираните институции и то само при създадени алтернативни услуги в общността или услуги, резидентен тип за деца и възрастни без възможност за реинтеграция в семейна среда. Развитието на услугите предвидени и в предходните две направления също са част от процеса на деинституционализация на услугите, който има комплексен характер.

Обща цел Да се създадат условия за развитие на социални услуги в общността, които да „затворят” входа към специализираните институции и услуги от резидентен тип.

Мярка 1: Реинтеграция на деца в риск – подкрепящи услуги за връщане на децата в биологичното им семейство;

Дейностите за реинтеграция на децата от СИ се извършват съвместно от ЦОП, СИ и ОЗД. Те включват възстановяване и/или поддържането на връзки със семейството, установяване на контакт с неговите близки и роднини, консултиране (социално, правно, психологическо), информиране, посредничество, материална подкрепа за семействата за отглеждане на дете, изведено от СИ.

Дейност 1.1. Предвижда се да се извършват съвместни дейности на всички, имащи отношение институции при реинтегриране на деца, настанени в СИ в други области на страната.

Мярка 2: Полагане на грижи за деца в риск в семейна среда и среда, близка до семейната – отглеждане при близки и роднини, приемна грижа, осиновяване;

Дейност 2.1. Изпълнение на дейности от ЦОП и ОЗД по настаняване на деца от СИ в биологичното семейство, семейства на близки и роднини и услуги по подкрепа, консултиране, практическа и материална/финансова подкрепа, съдействие, информиране, посредничество. Установяване на контакти с роднините и близките на детето и мобилизиране на разширеното семейство за поемане на грижата за детето;

Консултации и подкрепа за изграждане на връзка между детето и разширеното семейство.

Подкрепа за семействата на роднини и близки, които отглеждат деца като мярка за закрила. Предоставя се от ЦОП и включва:

- Подкрепа на роднини и близки при поемане на грижата за новородени и по-големи деца, чиито родители заявяват намерение за изоставяне;

- Подпомагане и предоставяне (храна, дрехи, памперси за деца от 0-1 година) и в случаи на тежки социални проблеми.

Дейност 2.2. Организиране и набиране на приемни семейства от ЦОП, ДСП и ОЗД, действащи във всички общини от областта.

Дейност.3. Тясно сътрудничество между ЦОП и ОЗД при работата с кандидат- осиновители и осиновители – информиране, мотивация, консултиране, подкрепа, наблюдение и обучение на тези родители.

Дейност 2.4. Ефективни услуги от ЦОП, ОЗД и ДСП за подкрепа на осиновяването на изоставени деца – консултиране, информиране, посредничество, мотивиране и обучение за кандидат-осиновители чрез форми на индивидуална и групова работа, подкрепа в следосиновителния период за осиновители и осиновени.

Специфична цел: Развиване на алтернативни социални услуги за предоставяне на резидентен тип грижа в среда, близка до семейната, за деца, които не могат да бъдат изведени в семейна среда, чрез:

Мярка 1. Изграждане на ЦНСТ за извеждане на деца от СИ.

Центровете за настаняване от семеен тип (ЦНСТ) предоставят подслон и ежедневни грижи; създават условия за социална интеграция за децата – прием в масови детски ясли, градини и училища; поддържане на връзката с родителите, близки и роднини. За децата с тежки увреждания също се планира настаняване в новоразкрити ЦНСТ, които предвид заболяването им не са могли да бъдат изведени в семейна среда и които се нуждаят от непрекъснато специализирана резидентна грижа. Анализът на настанените деца в домовете на територията на областта показват необходимостта от разкриване на ЦНСТ в община Сопот:

Дейност 1.1. Разкриване на ЦНСТ в община Сопот, предназначен за деца с увреждания. Анализът на рисковите групи в общината, както и изграждането на социални услуги, произтичат от необходимостта тази услуга да бъде предоставена в близост до семействата и децата в риск с оглед, от една страна, да се работи за подкрепа на биологичните им семейства и за тяхната реинтеграция.

Дейност 1.2. Предоставяне на услуги за деца с увреждания и техните семейства в планирания ЦНСТ за деца с увреждания с капацитет 12 места.

Мярка 2. Изграждане на защитено жилище за извеждане от СИ на младежи с увреждания и младежи без подкрепа от семействата си (сираци и младежи, отгледани в институции).

Тази мярка предвижда развитието на услуги в общността от резидентен тип за деца и младежи, за които не е възможно да бъде осигурена семейна среда и продължаване на функционирането на действащите.

Дейност 2.1. Изграждане на Защитено жилище за лица с увреждания към КСУ-Сопот.

Специфична цел: Да се развие широка мрежа от услуги в общността за осигуряване на условия за спокоен и достоен живот на старите хора в семейна среда в община Сопот:

Приоритет в планирането на грижите за стари хора са услугите в общността, които им предоставят подкрепа на място и в домашна среда. Този подход осигурява по-дълготрайни възможности за старите хора да живеят в своя дом и да избягнат или поне да “отдалечат” във времето необходимостта от резидентна грижа. Планираните дейности в община Сопот осигуряват необходимостта от медицинска и социална рехабилитация, здравни грижи, информация и консултации за възрастните хора.

Мярка 1. Развиване на функциите и дейностите на домашния социален патронаж и развитие на мобилни услуги за обхващане на по-голям брой клиенти.

Поради своя характер на мобилна услуга, която стига до домовете на своите клиенти, Домашният социален патронаж има потенциала да изгради широка мрежа от услуги за подкрепа в ежедневието за стари хора, живеещи в семейна среда. Тези дейности предполагат допълнително финансиране и ресурси, които надхвърлят възможностите на общинските бюджети и изискват привличане на средства от програми и от местния бизнес и НПО. Областната стратегия ще стимулира общините постепенно да се върнат към традиционния широк обхват на дейностите на домашния социален патронаж, които изискват повече ресурси, но решават значително по-голям кръг проблеми на старите хора и хората с увреждания, като им осигуряват подкрепа в ежедневието на стари хора, които живеят сами.

Разширеният списък на дейности на патронажите включва:

- Предоставяне на храна по домовете и хранене – извършва се в момента от патронажа;
- Помощ при поддържане на лична хигиена, медицински услуги и манипулации;
- Помощ в домакинството, подкрепа за поддържане на жилището – почистване, помощ за дребни битови услуги и ремонти, смяна на обзавеждане и осигуряване на повече пространство;
- Съдействие за пазаруване, плащане на сметки, осигуряване на технически помощни средства;
- Съдействие за достъп до здравни и социални услуги – придружаване, помощ при транспортиране, информиране за здравни услуги.

Дейност 1.1. Създаване на иновативни услуги за възрастни хора, финансирани по проекти и донорски фондове:

- услуги, които използват напредъка на комуникационната техника за мобилно обслужване на самотни възрастни хора;

- посреднически услуги от типа „бюро за социални услуги” ;

- защитени пътувания.

Специфична цел: Създаване на ефективна система за подкрепа на развитието на човешките ресурси и повишаване качеството на социалните услуги на територията на община Сопот, с активното участие на всички заинтересовани страни

Мярка 1. Повишаване на квалификацията и уменията на персонала, директно ангажиран в предоставянето на социални услуги. Целта е да се осигури непрекъснато повишаване на капацитета за предоставяне на социални услуги на специалистите и помощния персонал, директно ангажиран в предоставянето на услуги.

Дейност 1.1. Осигуряване на поредица от обучения за специалистите - социални работници, психолози, специални педагози, рехабилитатори и др., както и за помощния персонал, ангажиран в директното предоставяне на социалните услуги, които да осигурят:

- обогатяване на знанията и опита им за ефективна работа по случай;
- осигуряване на активното участие на клиента в процеса на работата по удовлетворяване на неговите потребности, подбор на специфичните дейности, свързани с предоставянето на социалната услуга;
- оценка на въздействието, документиране на добрите практики в работата по случай.
- придобиване на знания и умения за качествено предоставяне на социалните услуги, в които са ангажирани.

Дейност 1.2. Провеждане на обучения, които да осигурят усвояване на специфични умения за планиране на професионалното развитие и кариерно израстване, умения за работа в екип и ефективно общуване, работа по проекти, взаимодействие с различни институции, и др.

Дейност 1.3. Осигуряване на възможности за обучение, обмяна на опит и консултиране по въвеждане на практика за работа с доброволци при предоставянето на социални услуги;

Дейност 1.4. Осигуряване на възможности за участие в работни срещи, конференции, обучителни пътувания/стажантски програми и др. на регионално, национално и европейско ниво, осигуряващи обмен на опит и професионално развитие на специалистите, които директно предоставят социални услуги.

Мярка 2. Развитие на системите на супервизия.

Развитието на ефективни системи за супервизия в практиката на доставчиците ще стимулира подобряването на капацитета за реализиране на Общинската стратегия за развитие на социалните услуги в община Сопот и ще осигури качество на предоставяните услуги.

Дейност 2.1. Поредица от обучения, които да развият капацитета на доставчиците на общинско и регионално ниво за осъществяване на супервизия, съобразена със спецификата на предоставяните услуги.

Дейност 2.2. Въвеждане на практиката за осъществяване на индивидуална и групова супервизия, като елемент от системата за управление на човешките ресурси и като средство за осигуряване на качество на предоставяните услуги.

6. Система за мониторинг и оценка

5.1 Цели и задачи на мониторинга и оценката

Общата цел на системата за мониторинг и оценка е да гарантира развитието и подобряването на стратегиите и политиките в социалната сфера и особено – за дългосрочни и комплексни интервенции като Общинската стратегия за развитието на социалните услуги в община Сопот. Резултатите от мониторинга и оценката са основа за актуализацията на стратегията по отношение на приоритетните направления, дългосрочните цели и оперативните задачи в хода на изпълнението.

Цели и задачи на мониторинга са:

- **Основна цел:** да се оцени постигнатия напредък спрямо заявените цели, като се ползват показателите (индикаторите), идентифицирани в процеса на планиране.
- **Основна задача:** да се следи и измерва постигането на заложените цели и ефективността на областната стратегията и интервенциите в хода на тяхната реализация. В резултат от осъществявания мониторинг могат да се направят своевременни корекции в начина им на изпълнение.

Конкретните цели и задачи на системата за мониторинг и оценка са:

1. Да осигурява постоянен **поток от актуална информация** за развитието на социалната среда в община Сопот чрез:

- Наблюдение на промените в базовите индикатори за ситуацията;
- Обратна връзка от целевите групи и преките потребители за вида и качеството на предоставяните услуги и подкрепа;

- Обратна връзка от преките изпълнители на дейностите за трудностите в обучението и развитието на човешките ресурси.
2. Да обезпечи **текущия мониторинг** на изпълнението на дейностите по Стратегията на общинско ниво чрез:
- Събиране на информация за обема и преките резултати от осъществяваните дейности / услуги, анализ и сравнение със заложените количествени и качествени индикатори в Плана за действие;
  - Пряко наблюдение на хода, методите и начините на текущото изпълнение на планираните дейности, както и на степента на изпълнение на времевия график на дейности и резултати;
  - Предоставяне на консултации и съвети на място на преките изпълнители на дейностите, предвидени в стратегията, относно възможностите за усъвършенстване на съществуващите услуги и идентифициране на нуждите на общините от нови такива.
3. Да се изработят **комплексни оценки на ефекта и цялостното въздействие** от изпълнението на Общинската стратегия от гледна точка на целевите рискови групи. Оценката обхваща:
- Релевантност – съответствието на целите и интервенцията спрямо реалните проблеми и конкретните потребности и възможности на рисковите групи;
  - Ефикасност на изпълнените дейности и постигнатите преки резултати по отношение на обема на дейностите, спазване на времевия график, планираните / вложените ресурси;
  - Ефективност на Стратегията – оценка на реалните ползи и ефекти за обхванатите потребители на услуги, както и на степента на обхващане на идентифицираните групи, индивиди и общности в риск от изпълнените дейности в община Сопот. Качеството на предоставените социални услуги се оценява през призмата на ефекта върху целевите рискови групи, като се оценяват ползите за потребителите - индивидуални и общи за рисковата група;
  - Въздействие на Общинската стратегия върху общия социален контекст, степен на постигане на дългосрочните цели, комплексна оценка на предизвиканите качествени промени в състоянието на социалната среда и рисковите групи;
  - Устойчивост на дейностите, резултатите и ползите за целевите групи и продължението им след времевата рамка на Стратегията.
4. Да гарантира **системното актуализиране на Общинската стратегия, подобряването на политиките** за социално включване и постоянното усъвършенстване на социалните услуги и мерки чрез:
- Предоставяне на конкретни препоръки, както за актуализиране на цялостната Стратегия по отношение на избраните приоритетни направления и цели, така и за оперативно планиране на дейностите и следващите етапи от изпълнението на предвидените дейности – социални услуги и мерки;
  - Системна обратна връзка от потребителите на услуги и препоръки за подобряване на вида и качеството на услугите в съответствие с реалните групови и индивидуални потребности;
  - Консултации и методическа помощ за усъвършенстване и подобряване на качеството на социалните услуги по места;
  - Идентифициране на добрите практики и научените уроци от осъществяването на Общинската стратегия и мултиплициране на натрупания опит по места.

В съответствие с тези цели и задачи, изграждането и функционирането на цялостна Система за мониторинг и оценка дава реални, практически ползи за общината и структурите, които изпълняват Стратегията. На първо място, такава действаща система за мониторинг и оценка е ясен индикатор за това, доколко са реални намеренията на заинтересованите страни да осъществят на практика декларираните цели и планирани дейности в тази Стратегия. Същевременно, препоръките за промени, постоянният поток от информация и обратната

връзка от целевите потребители на услугите, осигурен от Системата за мониторинг и оценка е задължително условие за ефективното изпълнение на Стратегията.

Мониторингът и оценката с **участие** е основният подход, който ще се следва при изграждането на системата. Този подход изисква включването и обратната връзка от всички участници в изпълнението на предоставянето на социалните услуги и носи допълнителни предимства за ефективността на мониторинга. Участието гарантира съпричастността и чувството за собственост на заинтересованите страни върху продуктите и резултатите от мониторинга, оценката и съответно – тяхната готовност и интерес от прилагането на препоръките на практика.

6.2. Изграждане на система за мониторинг и оценка на стратегията

Изграждането на цялостна функционираща система за мониторинг и оценка предполага комплекс от дейности, които се осъществяват на няколко етапа:

- създаване на структура и изграждане на екип;
- развитие на уменията и капацитета за мониторинг и оценка;
- осмисляне и конкретизиране на системата от индикатори;
- планиране и изпълнение на дейности за мониторинг и оценка;
- разпространение на заключенията от мониторинга и оценката и актуализиране на планове и дейности в съответствие с направените препоръки.

6.2.1. Създаване на екип за мониторинг и оценка

Оперативното изпълнение на дейностите изисква да се обособи Екип за мониторинг и оценка (ЕМО) с ясни и конкретни задачи и отговорности, което да разполага с относителна независимост от преките изпълнители на услугите и мерките за социално включване.

Структура: ЕМО ще се създаде като структура в рамките на Областна администрация, с участието на Регионална дирекция социално подпомагане (РДСП), което да работи в партньорство/в мрежа с териториалните работни групи по общини. Екипът се създава със заповед на Областния управител и се състои от председател, координатор и членове. То се ръководи от председател, който е с ранг на заместник-областен управител. Той ръководи и координира неговата дейност, организира изпълнението на решенията му, осигурява публичност и прозрачност на дейността и изготвя отчети за напредъка по изпълнението на релевантните стратегически и планови документи. При отсъствие на председателя неговите функции се поемат от друго упълномощено лице.

– Председателят може да кани на заседанието и други физически и юридически лица, имащи отношение към разглежданите на заседанията проблеми.

– С решение на ЕМО могат да се създават при необходимост работни групи за изпълнение на конкретни задачи.

– ЕМО се свиква на заседания по инициатива на неговия председател или по искане на негови членове и след обсъждане с председателя му.

– За всяко заседание се съставя протокол, в който се отразяват приетите решения. Протоколът се изготвя в тридневен срок, подписва се от председателя на ЕМО и се предоставя на Областния управител за одобряване, като копие от него се изпраща на всички членове на ЕМО.

– По изключение ЕМО може да приема решения неприсъствено с протокол, към който се прилагат проектът на решение, придружен с писмените становища на членовете. Решението е прието, ако е подкрепено писмено без забележки от половината плюс един от членовете на ЕМО. В случай че решението не бъде прието, то се разглежда на следващо заседание на ЕМО.

Задачите и отговорностите на ЕМО са:

- Координира цялостната дейност по мониторинг и оценка в община Сопот;

- Планира дейностите за мониторинг и оценка – изработва и съгласува дългосрочните и годишните оперативни планове за мониторинг и оценка на изпълнението на Стратегията;
- Предоставя консултации и практически съвети на доставчиците на услуги за подобряване на дейностите по места;
- Консултира и осигурява методическа помощ за доставчиците и персонала на социалните услуги;
- Събира информация на общинско ниво и систематизира данните;
- Изработва общ годишен мониторингов доклад за изпълнението на Стратегията, който се представя за обсъждане и одобрение на Общинския съвет за развитие;
- Организира възлагането и провеждането на външна оценка на изпълнението на Стратегията;
- Обсъжда заключенията и препоръките от докладите за мониторинг и оценка;
- Организира разпространението на резултатите от мониторинга и оценката и информира заинтересованите страни и обществеността за резултатите и препоръките.

6.2.2. Планиране и изпълнение на дейностите за мониторинг и оценка

Планът за действие по прилагането на системата за мониторинг и оценка предвижда разработване и приемане на годишни оперативни планове за дейностите по мониторинг и оценка за всяка година от изпълнението на стратегията на база приетите и одобрени от Общинския съвет годишни планове на общините съгласно чл.36 б, ал.4 от ППЗСП.

След сформирването си основния екип на ЕМО изработва правилник за работата му с оглед постигане поставените му цели, който съгласуват с разширения екип и се внася за приемане от Общинския съвет, като част от годишния отчет по изпълнението на Стратегията и оперативния план за действие през следващата година.

Задължителните дейности по мониторинг и оценка включват:

- Текущ мониторинг на дейностите – събиране на информация, посещения на място, доклади от мониторинговите посещения;
- Създаване и постоянно актуализиране на база данни на общинско ниво с разбивка по социални услуги, рискови групи и др.;
- Актуализиране, систематизиране и анализ на данните за ключовите базови индикатори за ситуацията;
- Събиране на информация и анализ на индикаторите за прогреса в изпълнението на Стратегията;
- Разработване на годишен мониторингов доклад за цялостното изпълнение на Стратегията;
- Провеждане на междинна оценка на Стратегията - в края на третата година от външен екип от експерти и планиране на следващ тригодишен период от изпълнението на Стратегията;
- Финална оценка на ефективността на Стратегията в края на шестата година от външен експертен екип;
- Разпространение на заключенията и препоръките от мониторинга и оценката;
- Разработване и внасяне на предложения за промени/подобряване в приоритетните направления, целите, дейностите на Стратегията;
- В зависимост от наличните ресурси могат да се планират и **допълнителни дейности** като: тематични оценки, фокусирани върху едно или повече приоритетни направления или върху една или повече групи дейности, проучвания по специфични въпроси, необходими за стартиране на нови дейности и/или иновативни услуги по целите на Стратегията.

Раздел III: План за действие

7. Институционална рамка на изпълнението на стратегията

7.1 Отговорности и роли в изпълнението на стратегията

Успешната реализация на настоящата стратегия е немислима без активното включване на всички основни заинтересовани страни. Ролите и задачите на общините, институциите на областно ниво, доставчиците на услуги и други се определят от техните компетенции, разписани в основните нормативни документи регулиращи процеса на разработването и изпълнението на Областната стратегия за развитие на социалните услуги. Наред с това обаче, участието на заинтересованите страни зависи и от непрекъснатата им съпричастност към идентифицираните потребности на групите в риск и планираните дейности за посрещането им.

7.1.1. Община

Общините отговарят за изпълнението на заложените на тяхната територия дейности, включени в Областната стратегия за развитие на социалните услуги. За целта те са задължени да разработят, приемат и осъществяват общински стратегии за развитие на социалните услуги, актуализирани в годишни планове за действие.

В тази връзка общините изпълняват широк спектър от роли. От една страна те разработват и изпълняват интегрирани политики за развитие на хората в риск на тяхната територия, като комбинират ресурсите и координират дейности в сферата на социалното подпомагане, образование, здравеопазване, политики на пазара на труда, водени от интересите и нуждите на групите и хората в риск. От друга, общините са и доставчик на социални услуги.

Според нормативната уредба в нашата страна, местното самоуправление се осъществява от общинския съвет, а местната изпълнителна дейност – от кмета и общинската администрация. Успешното развитие на общинските дейности, включително и на тези свързани с изпълнението на Областната стратегия за развитие на социалните услуги, в голяма степен зависи от ефективната съвместната работа на Общинския съвет и на общинска администрация. Важна консултативна и оперативна роля законодателството в страната ни отрежда и на Обществения съвет по социално подпомагане и услуги.

Ролята и отговорностите на **Общинския съвет** във връзка с изготвянето и изпълнението на Общинската стратегия за развитие на социалните услуги се конкретизират в следните основни направления:

- Обсъждане и приемане на общинската стратегия за развитие на социални услуги на територията на общината и годишния оперативен план за изпълнението ѝ по предложение на кмета на общината и съгласувано със съответната дирекция „Социално подпомагане“ (чл. 19, ал. 2 от ЗСП);
- Съгласуване на проектни предложения за финансиране на социални услуги, които ще се развиват на територията на общината и са планирани в Областната стратегия;
- Вземане на решения, свързани с развитие на социалните услуги на територията на общината (откриване, закриване, разширяване, дофинансиране и пр.). Решение за разкриване на конкретна социална услуга се взема от Общинския съвет, по предложение на кмета или на общински съветници, и след разглеждане в съответната постоянна комисия.

Общественият съвет по социално подпомагане и услуги е консултативен орган към общината за осъществяване на сътрудничество, координация и консултация между община, централни държавни органи и доставчици на социални услуги с цел реализиране на социалната политика в конкретната общината. Неговата роля в изпълнението на стратегията се състои в:

- Съдействие и подпомагане на кмета на съответната община при анализиране на потребностите от социални услуги (чл. 36а, ал. 3 от ППЗСП);

- Съдействие и подпомагане при разработването на областната стратегия, общинската стратегия за социално подпомагане, годишните планове и проекти, свързани със социалните помощи и социалните услуги (чл. 52, ал. 1, т. 2 от ППЗСП);
- Съдействие за провеждане на политиката в областта на социалните помощи и социалните услуги в общината (чл. 52, ал. 1, т. 1 от ППЗСП); о Съдействие за координиране на дейността по предоставяне на социални услуги от лицата по чл. 18, ал. 1, т. 3 и 4 от ЗСП (чл. 52, ал. 1, т. 3 от ППЗСП);
- Осъществяване на обществен контрол върху качеството на социалните услуги в съответствие с утвърдените критерии и стандарти (чл. 52, ал. 1, т. 4 от ППЗСП);
- Изготвяне на становища за откриване и закриване на специализирани институции за социални услуги на територията на общината (чл. 52, ал. 1, т. 5 от ППЗСП);
- Стимулиране на партньорството между местната власт и доставчиците на социални услуги за реализиране на планираните в Стратегията дейности на територията на общината.

Общинските власти носят конкретни отговорности също за инициирането и изпълнението на политиките и мерките за социално включване. В този контекст, общините поемат и основната отговорност за изпълнението на мерките за социално включване, предвидени в Общинската стратегия за развитие на социалните услуги, като например:

- Координирането и иницииране на програми за повишаване на родителския капацитет, задържане на децата в училище, повишаване на качеството на образование и превенция на рисковото поведение на деца/съвместно с училищата и центровете за обществена подкрепа/;
- Осигуряване на условия за обхващане на всички деца на територията на общините в подготвителни групи и класове, гарантират спазването на задължителното изискване за записване на ученици в първи клас след завършена предучилищна подготовка в общинските училища;
- Координирането и иницииране на програми в училищата за превенция на отпадането от училище и реинтеграция в образованието на отпадналите деца и младежи, както и за наваксване на образователни пропуски;
- Развиване на смесени социално образователни услуги в Центъра за обществена подкрепа за превенция на отпадането и задържане на децата в училище;
- Развиване на интегрирана политика за подкрепа на хората в пенсионна възраст, чрез комбиниране на ресурсите на Домашен социален патронаж, националните и оперативните програми за предоставяне на грижи в домашна среда и за осигуряване на заетост;
- Клуб на пенсионера и Клуб на инвалида, които допълват функциите на патронажа, като осмислят в по-голяма степен свободното време и грижата за възрастните и самотни хора;
- Осигуряване на условия за посещаване в масови детски градини и училища на деца с увреждания, включително с осигуряване на транспорт и на достъпна среда.

Кметът на община има следните основни функции свързани с изготвянето и изпълнението на Общинската стратегия за развитие на социалните услуги:

- Организира изработването на общинските програми и планове за развитие на социални услуги на територията на общината и след съгласуване с Дирекция „Социално подпомагане“ ги внася за обсъждане и приемане от Общинския съвет;
- Кметът и общинската администрация осъществяват съгласуването на дейностите за развитие на социалните услуги с общите мерки за социално включване;
- Ръководи, организира и контролира дейността по изпълнението на общинския план за развитие на социални услуги;

- Осъществява годишен мониторинг и оценка на изпълнението на програмата за реализация на общинския план за развитие на социални услуги и оценка на нуждите на групите в риск;
- Търси възможности и осигурява финансиране от различни финансови източници за реализиране на конкретните общински дейности, планирани в Общинската стратегия за развитие на социалните услуги.

7.1.2. Дирекция „Социално подпомагане”- Карлово

➤ ДСП – Карлово с отдели „Социална закрила“ и „Закрила на детето“ носи отговорност и изпълнява конкретни задачи при реализирането на Областната стратегия за развитие на социалните услуги както следва:

- Правят предложения до кмета на общината за предоставяне на социални услуги в съответната община;
- Правят предложения до РДСП за откриване, реформиране и закриване на социални услуги, съобразно планираните дейности в стратегията;
- ДСП и ОЗД управляват случаите на хората и децата в риск; разработват оценки и индивидуални планове за децата и лицата, настанени в специализирани институции;
- Осъществяват сътрудничество между общинската администрация и неправителствените организации във връзка с общинската стратегия и предвидените в нея дейности;
- Събират и актуализират данните на базовите индикатори и резултатите от изпълнението на социалните услуги;
- Съвместно с ЦОП работят за изграждане на връзки между децата, настанени в СИ, и семействата им;
- Провеждат дейности за изграждане на родителски капацитет, за задържане и реинтеграция на децата в училище и за превенция на рисковото поведение.

Предвид основните им функции, РДСП и ДСП имат отношение към всички заложи в Стратегията за развитие на социалните услуги цели. Те са основните изнесени държавни структури на областно и общинско ниво, ангажирани с прякото изпълнение на Стратегията. От тази тяхна позиция произтича и широк набор от оперативни задачи, а именно:

- Идентифициране и насочване на нуждаещи се към социални и здравни услуги за ранна превенция;
- Подкрепа на семейства в риск от изоставяне на дете;
- Насочване на семействата на деца с увреждания към дневни центрове и детски градини за получаване на гъвкава грижа;
- Насочване на семействата на деца с увреждания за ранна диагностика и навременна интервенция на увреждането;
- Изграждане на връзка между децата, настанени в СИ, и биологично или разширено семейство;
- Реинтеграция на деца в семейна среда;
- Оказване на методическа подкрепа и съдействие на ЦОП за формиране на мобилни екипи;
- Планиране (съвместно с дирекциите „Бюро по труда“) на мерки за професионално ориентиране и трудова интеграция на младежи, на които им предстои да напуснат СИ;
- Консултиране и насочване на семейства с деца в риск към социални услуги;
- Подпомагане изграждането на алтернативни социални услуги;

Същевременно взаимодействието на АСП с МТСП се определя като фактор за гарантиране на устойчивостта на изпълнението на Общинската стратегия за развитие на социалните услуги чрез практическите възможности за осигуряване на средства за предоставяне на услуги като държавно делегирана дейност.

7.1.3. Държавна агенция за закрила на детето (ДАЗД)

Тя е важен участник в реализацията на националните приоритети за закрила на детето и за социално включване на семейства и общности в риск. В този контекст, Агенцията оказва съществена подкрепа на заинтересованите страни в реализацията на заложените конкретни мерки и дейности в стратегията. По-конкретно ролята на ДАЗД включва:

- Оказване на методическа помощ на Областна управа, местни власти и общинската администрация, юридически и физически лица, осъществяващи дейности по закрила на детето и на други държавни органи за реализиране и оценка на техните дейности при осъществяване на планираните социалните услуги в областната стратегия за децата;
- Издаване на лицензи на доставчиците на новоразкрити социални услуги за деца;
- Контролиране на стандартите и критериите за качество на социалните услуги за деца и семейства.

7.1.4. РУО на МОН

Регионално управление на образованието на МОН - Пловдив има своята роля в изпълнението на Общинската стратегия за развитие на социалните услуги. Съвместно с ДСП Карлово, той отговаря за координиране и изпълнение на дейностите за достъп до качествено образование на деца и ученици, реинтеграция в системата на образованието на необхванати, отпаднали и нередовно посещаващи училище ученици. Важни функции в реализацията на мерките в сферата на образованието, заложен в Стратегията, са отредени и за неговия Екип за подкрепа на личностно развитие на деца и ученици със специални образователни потребности към РУО на МОН, както и за Регионалния център за подпомагане на процеса на приобщаващо образование за област Пловдив.

РУО - Пловдив:

- Носи отговорност за интегриране в системата на образование на децата с увреждания отглеждани в семействата в област Пловдив;
- Осигурява методическо ръководство на училищата за насочване на нередовно посещаващи училище ученици и деца с рисково поведение към отделите за закрила на детето и Центровете за обществена подкрепа;
- Осигурява методическо ръководство и насърчава училищата за развитие на дейности съвместно с ЦОП и НПО за повишаване на мотивацията на учениците за задържане в училище и за запълване на свободното им време според интересите - програми и проекти за превенция на рисковото поведение на деца; за реинтеграция в системата на образование на отпаднали деца, за задържането им в училище чрез участие в извънкласни дейности според индивидуалните им интереси и за компенсиране на образователни пропуски;
- Осигурява контрол върху обхващането на всички деца на територията на област Пловдив в предучилищна подготовка и възпитание; върху редовното посещение на учениците в училище и записването на учениците в учебни заведения на територията на общината, в която живеят семействата им;

Екипът за подкрепа на личностно развитие на деца и ученици със специални образователни потребности към РУО на МОН:

- Изготвя първична оценка на децата със специални образователни потребности (СОП), предварително консултирана от лекар специалист;
- Насочва децата със специални образователни потребности към подходяща форма на обучение;
- Оказва съдействие за извеждане на деца от помощните училища, като изготвя оценка за образователните им потребности;

- Извършва консултативна дейност на деца и ученици, в чиито групи или паралелки са и деца със СОП;
- Извършва консултативна дейност с родители, настойници, попечители, учители и директори на специализираните институции за деца.

Регионален център за подкрепа процеса на приобщаващо образование – РЦПППО за област Пловдив е държавно обслужващо звено. То е извънучилищно педагогическо учреждение, в системата на народната просвета, със следните задачи:

- Подпомага успешното интегриране на децата и учениците със специални образователни потребности в общообразователна среда съобразно своите компетентности и предвидените в стратегията дейности;
- Осъществява дейности по провеждането на държавната политика за обучение и възпитание на деца и ученици със специални образователни потребности и има консултативни, образователно-възпитателни, рехабилитационни и координиращи функции;
- Координира и осигурява условия (съвместно с общообразователните училища) за интегрираното обучение на деца със специални образователни потребности, чрез изработване на индивидуални образователни програми, осигуряване на ресурсни учители и други специалисти (логопед, психолог, тифлопедагог, сурдопедагог).
- Оказва методическа помощ на екипите от специалисти по чл. 28, ал. 6 и чл. 37, ал. 3 от ППЗНП, работещи с интегрираните деца и ученици в детските градини, общообразователните и професионалните училища;
- Координира процеса на интегриране на децата и учениците със специални образователни потребности в системата на народната просвета;
- Развива разнообразни форми на сътрудничество с институции, с физически и юридически лица за подпомагане на обучението на децата и учениците със специални образователни потребности;
- Осъществява взаимодействие по предмета на дейността си с детските градини, училищата и обслужващите звена в системата на народната просвета, както и с областните и общинските администрации, с отделите за закрила на детето, с ръководствата на регионалните структури на представителните организации на работниците и служителите и на работодателите, с юридически лица с нестопанска цел и др.

7.1.5. Дирекция „Бюро по труда“

Дирекция „Бюро по труда“ има като предмет на дейност планирането и изпълнението на програми и активни мерки за интеграция на пазара на труда на хора в риск (възрастни с увреждания, младежи напускащи специализирани институции, младежи отпаднали от училище, трайно безработни, в това число хора от ромски общности в обособени квартали) и на мерки за подкрепа на семействата на групи в риск (на деца, настанени в СИ, деца и възрастни с увреждания, живеещи в семейна среда).

В тази връзка ролята на дирекцията „Бюро по труда“ по изпълнението на Общинската стратегия за развитие на социалните услуги в община Сопот включва:

- Участие в разработването на местни програми за заетост и за обучение на рискови групи;
- Консултиране на младежи, напускащи и напуснали институции, с цел професионално ориентиране, повишаване на квалификацията и посредничество при намиране на работа;
- Разработване, съвместно с общините, на мерки и програми за професионална квалификация и включване на пазара на труда на възрастни с увреждания и на роми, живеещи в затворени етнически общности;

- Посредничество между работодатели и безработни от рисковите групи с цел намиране на работа;
- Активно взаимодействие с институциите от други сектори (системата на здравеопазването, образованието и социалните услуги, териториалните органи на изпълнителната власт, органите на местното самоуправление, ръководствата на регионалните структури на представителните организации на работниците, служителите и на работодателите, НПО) при изпълнението на съответни дейности заложи в Стратегията.

7.1.6. Регионален център по здравеопазване - Пловдив

Регионалният център по здравеопазване (РЦЗ) е друга важна институция, без чието активно включване изпълнението на редица планирани дейности от Общинската стратегия за развитие на социалните услуги в община Сопот ще бъде трудно изпълнимо. Този център осъществява държавната здравна политика на територията на областта, като се подкрепя от Регионалния съвет по здравеопазване създаден на основание чл.32, ал. 1 от Закона за лечебните заведения. Ролята на тези две институции по отношение на Общинската стратегия за развитие на социалните услуги в община Сопот е свързана с:

- Координация и изпълнение на здравни мерки, за осигуряване на достъп до качествена здравна грижа за цялото население, включително за хората в риск;
- Контрол върху дейността на лечебните заведения за извънболнична помощ и хосписите;
- Създаване на база данни за здравни специалисти в помощ на хора с увреждания и хора със зависимости, която се използва от ДСП за насочване и консултиране на потребители в риск;
- Осъществяване на взаимодействие с местната власт и с други институции за методическо ръководство, инициране и реализация на медико-социални услуги, предвидени в областната стратегия за развитие на социалните услуги в областта;
- Съвместно със звената, ангажирани със социалното подпомагане в общините, осъществяване дейности по Закона за закрила на детето.
- Консултиране за разработване и подкрепа при реализация на програми и проекти - за здравна профилактика на майчинството/ бременността с фокус нежелана и рисковата бременност; за медицинска рехабилитация за деца и възрастни с увреждания и подкрепа за техните семейства; за семейно планиране; за здравни грижи в домовете за деца и хора с увреждания и други.

7.1.7. Участие на неправителствени организации

Важна роля в изпълнението на стратегията играят НПО – част от тях могат да участват в предоставянето на социални услуги като преки доставчици, други допринасят за прилагането на принципите и философията на Стратегията като представители на гражданското общество и групите в риск в община Сопот. Те са и инкубатор на иновативни идеи и реализатор на инициативи за социално включване. Конкретните им функции са:

- Разработване на интегрирани политики, мерки и проекти за социално включване съвместно с общините, териториалните структури на Агенция за социално подпомагане (АСП), останалите изнесени структури на централната държавна власт и гражданите;
- Инициране и изпълнение на хоризонтални мерки и дейности за социално включване като партньори на общините и/или водещи организации по проекти;
- Предоставяне на социални, здравни и образователни услуги за хора в риск на територията на общината и областта;
- Подпомагат училищата, ЦОП и СИ при работа със семейството и с деца за изграждане на умения за самостоятелен живот и индивидуално развитие, задържане в училище, превенция на рисково поведение и зависимости.

- Разработване и реализиране на проекти за социално включване, включително и чрез привличане на финансови средства извън достъпните за общините инструменти.

7.1.8. Местен бизнес, организации на бизнеса

Представителите на местния бизнес са потенциални участници в реализацията на Общинската стратегия за развитие на социалните услуги в община Сопот. Конкретният принос на **местния бизнес** за осъществяване на Стратегията, може да се търси в следните две направления:

- Мотивиране на бизнеса за участие в проекти и публично-частни партньорства за решаване на важни социални проблеми. В тази връзка могат да се инициират проекти за интегриране на пазара на труда на младежи, напускащи специализираните институции; за изграждане и поддържане на социална инфраструктура; за социално предприемачество и други.

- Финансова подкрепа на обществено значими алтернативни социални услуги, които са извън кръга на делегираното държавно финансиране.

7.2 Механизми на партньорството

Партньорството е задължително условие за успешна реализация на заложените дейности в Общинската стратегия за развитие на социални услуги в община Сопот. Създадените през процеса на разработване на настоящата Стратегия взаимоотношения на съпричастност и сътрудничество, трябва да прераснат в ефективни общински, междуобщински и междусекторни партньорства. Само по такъв начин ще може да се изгради качествена мрежа от социални услуги в община Сопот, която да осигури равен достъп за всички представители на рисковите групи и да създаде инструменти за ефикасно използване на ограничените налични ресурси. Приоритетът **„Укрепване на партньорствата между организации и институции, работещи в подкрепа на лица и групи в риск“** - разглежда партньорството като един от основните пътища за повишаване на общинския капацитет в социалната дейност. Той ще позволи да се постигне синергичен ефект от ограничените ресурси, с които разполагат основните участници в разработването и предлагането на социални услуги в община Сопот. Именно чрез междусекторните, междуинституционалните и междуорганизационните партньорства ще се търсят резерви за привличане на допълнителни средства за осигуряване изпълнението на планираните дейности.

В оперативен план, реализацията на приоритета за изграждане на партньорства ще става чрез разнообразен инструментариум от средства за сътрудничество, като:

- Споразумения за съвместна работа за инициране и изпълнение на общи дейности, междуобщински и смесени услуги. Чрез този инструмент могат да се определят рамкови правила и области на съвместна работа от общ интерес. Споразуменията позволяват да се формализират и конкретизират взаимоотношения от общ интерес, както и задълженията и отговорностите на партньорите;
- Изграждане на формални партньорства за съвместна реализация на проекти. Този инструмент е подходящ за сътрудничество между общината, от една страна и доставчиците на услуги от друга. Същият създава възможности за по-ефективно и ефикасно използване на ресурсите и разширяване на обхвата и характера на предлаганите социални услуги;
- Обществените съвети с постоянно действие са предвидени да се превърнат в партньорски механизъм за предварително обсъждане, разработване и подкрепа за изпълнение на общи политики, мерки и дейности;
- Съвместното разработване на общински стратегии за развитие на социални услуги може да се използва като друг инструмент за изграждане на общински партньорства. Това може да се постигне чрез съвместното активно участие на специалисти от общинска администрация, членове на Общинския съвет, експерти от съответната

дирекция „Социално подпомагане“, ЦОП, КСУ и представители на други заинтересовани страни на общинско равнище. В процеса на работа по изготвянето на общинската стратегия се създават условия за изграждане на трайни лични и институционални контакти;

- Организирането и провеждането на съвместни обществени форуми е друг инструмент за изграждане на партньорство и постигане на консенсус;
- Развитие на публично-частните партньорства и инициативи при финансиране и съфинансиране на алтернативни социални услуги е друг инструмент за по-активно включване на местния бизнес в решаването на социалните проблеми в общината (за интегриране на пазара на труда на младежи, напускащи специализираните институции, за изграждане на социална инфраструктура, поддържане на различните сгради за социални услуги, социално предприемачество).

Ефективното междуобщинско партньорство и междусекторно сътрудничество ще допринесе за изграждане на оптимална мрежа от социални услуги в община Сопот, която да осигури равен достъп до услуги за рисковите групи и инструменти за максимално оползотворяване на наличните ресурси.

8 . Ресурси и източници на финансиране

8.1. Човешки ресурси

8.1.1. Изграждане на капацитет за изпълнение на стратегията

Общинската стратегия за развитие на социалните услуги в община Сопот не трябва да остане само един документ, изпълнен с добри намерения. За да не се случи това, са предвидени конкретни мерки за осигуряване изпълнението на стратегията. Те включват набор от различни форми за институционална подкрепа и дейности за подкрепа на хората и организациите, ангажирани с реализацията на Общинската стратегия за развитие на социалните услуги в община Сопот.

Изграждането на капацитет за реализиране на Общинската стратегия за социалните услуги в община Сопот има за цел да повиши административния и организационен капацитет на всички институции - участници в реализацията на стратегията, така че да осигури благоприятна среда, в която хората, ангажирани с нейното изпълнение – от административните позиции (отговорни за планиране на реформирането или разкриването на нови услуги, финансовото им обезпечаване), до специалистите, които директно предоставят социални услуги за рисковите групи, да реализират пълния си потенциал.

В настоящия раздел са представени дейностите и мерките насочени към развитие на капацитета на човешките ресурси, ангажирани както с управлението, така и с предоставянето на съществуващите услуги и целят да осигурят разнообразни възможности за повишаване на професионалната квалификация, обогатяване на опита, въвеждане на иновативни практики в социалната работа, използване на ефективни механизми за осигуряване на участието на хората от рисковите групи в процеса на повишаване на качеството и ефективността на предоставяните услуги. Планирани са и мерки за изграждане на капацитет, свързани с осигуряване на допълнителен ресурс от управленски кадри, специалисти и помощен персонал, който да осигури предоставянето на новите услуги, планирани за разкриване в продължение на целия период на реализиране на стратегията.

В отговор на идентифицираните потребности от развитие на съществуващия капацитет и на база на прогнозиране на необходимите човешки ресурси за новите услуги, заложен в Общинската стратегия, са съгласувани следните цели по **приоритетно Направление 4:**

Обща цел : Подкрепа на развитието на човешките ресурси и повишаване качеството на социалните услуги на територията на община Сопот.

Специфична цел: Изграждане на капацитет за управление на социални услуги в общината и доставчиците на социални услуги.

Мярка 1. Адекватно ресурсно обезпечаване на отделите, ангажирани с администрирането, управлението и развитието на социалните услуги на територията на община Сопот.

Дейност 1.1. Осигуряване на адекватен брой служители, ангажирани с разкриването и управлението на социалните услуги на територията на общината;

Дейност 1.2. Осигуряване на възможности за непрекъснато обучение, обмяна на опит и добри практики, с цел развитие на капацитета на експертите в общината, ангажирани с управлението на социалните услуги и на доставчиците.

Мярка 2. Изграждане на капацитет на общинско ниво за кандидатстване по оперативни програми и управление на средствата от структурните фондове на ЕС и на други донорски програми.

Дейност 2.1. Осъществяване на поредица от базисни и надграждащи обучения за представители на екипите, управляващи социалните услуги в общините, представителите на доставчиците, които да осигурят придобиване и надграждане на умения за:

- Познаване, анализиране и ефективно използване на възможностите на съществуващите финансови инструменти от национално финансиране и Структурните фондове на ЕС;

- Подготовка на проектни предложения;

- Управление на проекти и осъществяване на дейности за осигуряване на необратимост и устойчивост на резултатите от проекта.

Мярка 3. Развитие на професионални умения и опит за гъвкаво и ефективно управление на социалните услуги

В допълнение на подобряването на основните професионални умения на специалистите, ангажирани с администриране и управление на социалните услуги, се предвиждат следните дейности за изграждане на нов тип професионални компетенции, необходими за стартиране на нови услуги.

Дейност 3.1. Организиране на поредица от въвеждащи и надграждащи обучения за професионалистите, които ще бъдат ангажирани със създаването и управлението на нови социални услуги, за да се придобият адекватни управленски умения.

Дейност 3.2. Осигуряване на възможност за обучения, семинари и конференции за обмяна на опит и добри практики, осигуряващи развитие на професионалните компетенции за създаване и прилагане на ефективни системи за управление на човешките ресурси.

Специфична цел: Изграждане на капацитет за предоставяне на социални услуги.

Мярка 4. Повишаване на квалификацията и уменията на персонала, директно ангажиран в предоставянето на социални услуги.

Целта на мярката е да се осигури непрекъснато повишаване на капацитета за предоставяне на социални услуги на специалистите и помощния персонал, директно ангажиран в предоставянето на услуги.

Дейност 4.1. Осигуряване на поредица от обучения за специалистите – социални работници, психолози, специални педагози, рехабилитатори и др., както и за помощния персонал, ангажиран в директното предоставяне на социалните услуги, които да осигурят:

Дейност 4.2. Осигуряване на възможности за обучение, обмяна на опит и консултиране по въвеждане на практика за работа с доброволци при предоставянето на социални услуги;

Дейност 4.3. Осигуряване на възможности за участие в работни срещи, конференции, обучителни пътувания/стажантски програми и др. на регионално, национално и европейско ниво, осигуряващи обмен на опит и професионално развитие на специалистите, които директно предоставят социални услуги.

Специфична цел: Развиване на публично-частни партньорства в областта на социалните услуги.

Мярка 1. Умения за насърчаване на изграждането на партньорства и работа в мрежа

Дейност 1.1. Участие в обучения, семинари, работни срещи и др. осигуряващи формиране и развитие на умения за изграждане и поддържане на ефективни партньорства на общинско ниво и работа в мрежа.

Дейност 1.2. Осъществяване на практика на междуобщинско и междусекторно взаимодействие:

- Ефективно взаимодействие между общинска администрация, ДСП и НПО;
- Механизми и подходи за осигуряване на подкрепа от гражданския сектор за общинската стратегия; умения за мобилизиране на потенциала на НПО за управление и предоставяне на социалните услуги, инициране и изпълнение на мерки за социално включване на общинско и областно ниво;
- Обучения и консултиране за подобряване на условията за включване на НПО като външни доставчици на услуги.

Дейност 1.3. Създаване и използване на програми за обмен на различни професионалисти, в рамките на общината.

Дейност 1.4. Документиране и популяризиране на добрите практики в общината за осъществяване на партньорски взаимодействия при предоставянето и/или управлението на социални услуги и добрите практики за работа в мрежа при осъществяването на кампании за превенция на рисковото поведение или кампании за популяризиране на услугите.

8.2. Източници на финансиране

Делегираните от държавата на общините социални дейности се финансират със средства от държавния бюджет, което се осъществява по централизиран модел, регламентиран в Закона за социално подпомагане, ежегодно в Закона за държавния бюджет, Закона за местните данъци и такси и редица други подзаконови нормативни актове. Средствата са съобразени със заявените потребности на общините и размерът им ежегодно се определя с Решение на МС.

Общинският съвет има право да допълва финансирането на Държавно делегираните дейности за сметка на общински приходи от местни данъци и такси и други данъчни и не данъчни приходи. По този начин общините имат възможност да влагат средства в усъвършенстването и развитието на социалната система.

Около 70% от услугите, предлагани от общините, са държавно делегирани. Разходите за ДДД се изчисляват по единни стандарти, които включват броя на персонала и размера на заплащането му и разходите за веществена издръжка.

Общините имат право да възлагат изпълнението на ДДД на лицензирани доставчици след процедура по подбор, разписана в Правилника за прилагане на ЗСП. Това дава възможност и на неправителственият сектор да влага финансов ресурс в социалната система.

Друга съществена възможност за разкриване на социални услуги представляват европейските структурни фондове. За осъществяване на инвестиционната програма на социалните услуги, свързана с основен ремонт, изграждане на нови обекти за социални услуги и тяхното оборудване и обзавеждане, трябва да се търсят други източници за финансиране, като: оперативните програми, изготвяне на проекти за участие в международни програми, от фонд „Социално подпомагане“, от републиканския бюджет и със собствени средства на общината.

8.2.1. Необходими средства за финансиране на социалните услуги в община Сопот

За финансиране на дейностите за реализация на Стратегията за периода 2016–2020 г. по години са нужни средствата, посочени в таблица 1. При тяхното определяне са отчетени включените в ПМС 937 от 8.12.2009 г. дейности, разглеждани като държавно делегирани, по функция 5 „Социално осигуряване, подпомагане и грижи“. При разчета на необходимите средства се отчита фактът, че страната се намира в сериозна финансова, в т.ч. и бюджетна криза, поради което за развитието на социалните услуги, където за финансиране на държавно делегираните дейности водеща е ролята на държавния бюджет, особено през първата година от прогнозния период, не може да се очаква рязко увеличаване на средствата.

Таблица 1

Разпределение на средствата за финансиране на социалните услуги държавно делегирани дейности по години в община Сопот за периода 2016 – 2020г.

Община	Разходи	2016	2017	2018	2019	2020
Сопот	Текуща издръжка	415 900	420 940	560 740	560 740	669 255
	Капиталови разходи	10 000	5 000	5 000	5 000	5 000
	Общо	425 900	425 900	565 740	565 740	704 255

От таблицата се вижда, че през периода се очертава годишен ръст на необходимите средства за социални услуги. Това е залог за по-нататъшното разширяване на социалните услуги, от които с предимство се развиват услугите в общността. В този смисъл може да се каже, че в следващите години се очаква динамика при разходите за текуща издръжка.

Таблица 2

Дял на финансовите средства на община Сопот за държавно делегирани дейности в общата стойност на финансирането за областта

Община	2016	2017	2018	2019	2020
Сопот	3,97	3,54	6,43	6,13	7,05

9. Комуникационна програма

Постигането на заложените цели в Общинската стратегия за развитие на социалните услуги (2016 – 2020) на община Сопот е немислимо без активното включване на всички заинтересовани страни в планираните мерки и дейности. Освен това за подготовката и реализацията на очакваните промени, особено в областта на деинституционализацията е необходима и широка обществена подкрепа. Ето защо популяризирането на стратегията е сред приоритетните задачи на администрацията и на кмета на община Сопот.

Настоящата комуникационна програма е неразделна част от цялостната Общинска стратегия за развитие на социалните услуги в община Сопот (2016 – 2020).

9.1. Цели, водещи принципи и дейности на комуникационната програма

Основните цели на комуникационната програма на Общинската стратегия за развитие на социални услуги в община Сопот (2016 – 2020 г.) са:

- да представи и **популяризира** сред широката общественост и заинтересованите страни **результатите, ползите и положителните ефекти** от изпълнението на Общинската стратегия;
- да спомогне за изграждане на **обществена подкрепа към политиките на социално включване**;
- да допринесе за повишаване на **чувствителността в обществото** към проблемите на децата и семействата в риск, към уязвимите общности и социално изолираните хора и групи.

Настоящата комуникационна програма е преимуществено насочена към:

- Органи и институции на държавната и местната власт;
- Териториални структури на държавните органи и институции;
- Неправителствени организации;
- Доставчици на социални услуги;
- Потребители на социални услуги;
- Лидери в общността;
- Медии и др.

Именно гореспоменатите личности, организации и институции са тези, чрез които може и трябва да се получи широка обществена подкрепа за постигане на преследваните цели в Общинската стратегия за развитие на социалните услуги в община Сопот.

Водещите принципи на комуникационната програма са:

- **Целенасоченост** – ясно дефинирани цел и аудитория на всяко комуникационно послание, свързано с Общинската стратегия;
- **Прозрачност** – яснота и всеобхватност на информацията, разпространена в общественото пространство за Общинска стратегия;
- **Достъпност на информацията** – достигане на посланията до най-голям брой заинтересовани лица;
- **Качество на информационните ресурси** – изчерпателност, задълбоченост и аналитичност на комуникационните послания;
- **Ефективност на комуникационните послания** – целенасочено ориентиране на информационния поток, обслужващ Общинската стратегия за развитие на социални услуги, в посока към промяна на консервативни обществени нагласи.
- **Позитивност на комуникационните послания** – изграждане на климат на доверие и съпричастие с всички заинтересовани страни с оглед на ефективното изпълнение на Общинската стратегия за развитие на социални услуги.
- **Широко междуобщинско и междусекторно партньорство**, сътрудничество и екипност в комуникационния обмен.

Специфичните цели на комуникационната програма се очертават в следните посоки:

Специфична цел 1: Популяризиране на концептуалната рамка на Общинската стратегия за развитие на социални услуги и на предвижданите социални услуги – настоящи и нови услуги, планирани в резултат от проучените реални потребности на рисковите групи на територията на община Сопот чрез:

- **Дейност 1.1:** Организиране на работни срещи с участието на представители на заинтересовани страни за запознаването им с Общинската стратегия за развитие на социални услуги;
- **Дейност 1.2:** Изработване и разпространение на информационни и комуникационни материали и периодичното им актуализиране;

Специфична цел 2: Привличане подкрепата на всички заинтересовани страни за постигане на целите на Общинската стратегия за развитие на социалните услуги чрез:

- **Дейност 2.1:** Подготовка и разпространение на информационни и комуникационни материали по приоритетите на общинската стратегия от страна на заинтересованите страни;
- **Дейност 2.2:** Организиране на семинари с участници от заинтересованите страни за провокиране на широка обществена дискусия по проблемите на рисковите групи и предоставянето на социални услуги.

Специфична цел 3: Стимулиране ангажираността на всички участници в разработването на стратегията с нейното изпълнение чрез:

- **Дейност 3.1:** Ангажиране на партньорите с подготовка на информационни кампании разпространение на комуникационни материали свързани с изпълнението на общинската стратегия за развитие на социалните услуги.
- **Дейност 3.2:** Организиране на дискуссионни форуми с представители на заинтересованите страни за хармонизация на възникнали различия по отношение на прилагането на Общинската стратегия за развитие на социални услуги.

Специфична цел 4: Представяне на възможностите за развитие на местните капацитети за управление и предоставяне на социални услуги чрез:

- **Дейност 4.1:** Организиране на мотивационни семинари за бъдещи участници в обучения;
- **Дейност 4.2:** Организиране на срещи за представяне на заложените нови услуги, мерки и дейности за развитие на местните капацитети за управление и предоставяне на социални услуги;

Специфична цел 5: Мултиплициране на модела за планиране, популяризиране на добрите и иновативни практики за решаване на социалните проблеми, развитие и предоставяне на социални услуги на областно ниво и създаване на предпоставки за неговата устойчивост във времето чрез:

- **Дейност 5.1:** Ангажиране на местните органи и институции с разпространение на общинския модел за планиране и неговото представяне като унифициран модел за развитие на регионално ниво.
- **Дейност 5.2:** Организиране на дискуссионни форуми с участници от заинтересованите страни за провокиране на широки обществени дискусии за генериране на решения по актуални социални пролеми в общината.
- **Дейност 5.3:** Публикуване и разпространение на комуникационни и информационни материали за иновативните, работещи практики, свързани с решаването на актуални социални пролеми в общината.

ДЕЯН ДОЙНОВ

Кмет на Община Сопот

Съгласували:

Надежда Сеизова

Директор Дирекция „Социално подпомагане“

инж. Николай Новаков

Зам.-Кмет на Община Сопот

Изготвил:

Станислав Стоенчев

Младши експерт „Хуманитарни и социални дейности“